PIRMĀS INSTANCES TIESAS SPRIEDUMS (piektā palāta)

2009. gada 9. septembrī*

Lieta T-301/04

Clearstream Banking AG, Frankfurte pie Mainas (Vācija),

Clearstream International SA, Luksemburga (Luksemburga),

ko pārstāv H. Sackijs [*H. Satzky*] un B. Māsens [*B. Maassen*], advokāti,

prasītājas,

* Tiesvedības valoda — vācu.

pret

Eiropas Kopienu Komisiju, ko sākotnēji pārstāvēja T. Hristoforu [*T. Christoforou*], A. Neijenhaiss [*A. Nijenhuis*] un M. Šneiders [*M. Schneider*], pēc tam Neijenhaiss un R. Zauers [*R. Sauer*], pārstāvji,

atbildētāja,

par prasību atcelt Komisijas 2004. gada 2. jūnija lēmumu C(2004) 1958, galīgā redakcija, par [EKL] 82. panta piemērošanas procedūru (lieta COMP/38.096 — *Clearstream* (klīrings un norēķini)).

EIROPAS KOPIENU
PIRMĀS INSTANCES TIESA (piektā palāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs M. Vilars [*M. Vilaras*], tiesneši M. Preks [*M. Prek*] (referents) un V. M. Čuke [*V. M. Ciucă*],

sekretāre K. Kristensena [*C. Kristensen*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2008. gada 8. oktobra tiesas sēdi,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

Prāvas rašanās fakti

1 Otrā prasītāja, *Clearstream International SA* (turpmāk tekstā — "*CI*"), kuras juridiskā adrese ir Luksemburgā, ir holdingsabiedrība, kurai pieder kapitāldaļas pirmajā sabiedrībā — *Clearstream Banking AG* (turpmāk tekstā — "*CBF*"), kas ir reģistrēta Frankfurtē pie Mainas (Vācija), un *Clearstream Banking Luxembourg SA* (turpmāk tekstā — "*CBL*"). *Clearstream* grupa sniedz vērtspapīru klīringa, norēķinu un glabāšanas pakalpojumus. *CBL* un *Euroclear Bank SA* (turpmāk tekstā — "*EB*"), kas ir reģistrēta Briselē (Beļģija), ir divi vienīgie starptautiskie vērtspapīru centrālie depozitāriji, kas patlaban darbojas Eiropas Savienībā. *CBF* ir vērtspapīru centrālais depozitārijs Vācijā un šobrīd vienīgā banka, kurai ir vērtspapīrus uzglabājošas bankas statuss (*Wertpapiersammelbank*).

2 2001. gada 22. martā Eiropas Kopienu Komisija pēc savas iniciatīvas uzsāka izmeklēšanu par klīringa un norēķinu pakalpojumiem, noteiktam skaitam iestāžu nosūtot pirmo informācijas pieprasījumu virkni, pēc tam nosūtot papildu informācijas pieprasījumus, kas bija koncentrēti uz iespējamo *CI* un *CBF* ļaunprātīgo rīcību.

3 2003. gada 28. martā Komisija prasītājām nosūtīja paziņojumu par iebildumiem, uz kuru tās atbildēja 2003. gada 30. maijā. Sēde notika 2003. gada 24. jūlijā. Kā trešā persona, kuru skar procedūra, un atbildot uz Komisijas informācijas pieprasījumu, *EB* sēdē sniedza savu viedokli par tirgus definīciju un atbildi uz Komisijas informācijas pieprasījumu.

4 Prasītājām bija piekļuve Komisijas lietas materiāliem 2003. gada 14. aprīlī un 3. novembrī. Ar 2003. gada 17. novembra vēstuli Komisija vērsa prasītāju uzmanību uz veidu, kādā tā bija iecerējusi izmantot noteiktus pierādījumus, kas lietas materiāliem pievienoti pēc tam, kad 2003. gada 14. aprīlī šiem lietas materiāliem tika dota piekļuve, kā arī informāciju par izdevumiem, ko prasītājas bija iesniegušas pēc jūlija sēdes, un uzaicināja tās sniegt savus komentārus. Prasītājas atbildēja ar 2003. gada 1. decembra vēstuli.

Apstrīdētais lēmums

5 2004. gada 2. jūnijā Komisija pieņēma lēmumu C(2004) 1958, galīgā redakcija, par [EKL] 82. panta piemērošanas procedūru (turpmāk tekstā — "apstrīdētais lēmums"). Tajā tā prasītājām pārmeta, ka tās ir pārkāpušas EKL 82. pantu, pirmkārt, atsakoties *EB* sniegt primāros klīringa un norēķinu pakalpojumus un diskriminējot to, un, otrkārt, piemērojot *EB* diskriminējošas cenas.

6 Apstrīdētais lēmums ietver vispārīgu informāciju par vērtspapīru darījumu klīringu un norēķiniem, kuras būtība ir izklāstīta zemāk.

7 Vērtspapīru pirkšanas un pārdošanas operāciju pabeigšana prasa pastāvīgu attiecīgo vērtspapīru īpašumtiesību pārbaudi, lai garantētu juridisko drošību īpašumtiesību nodošanas gadījumā, pamatojoties uz pirkuma vai pārdošanas darījumu un lai nodrošinātu nepārtrauktu pakalpojumu attiecībā uz vērtspapīru. Šī iemesla dēļ darījumam ar vērtspapīru seko virkne papildu operāciju.

8 Klīrings (*clearing*) ir operācija, kas tiek veikta starp tirdzniecību un norēķinu. Tas garantē, ka pārdevējs un pircējs ir noslēguši identisku darījumu un ka pārdevējs ir tiesīgs

pārdot attiecīgos vērtspapīrus. Norēķins (*settlement*) ir galīgā vērtspapīru un fondu nodošana starp pircēju un pārdevēju, kā arī atbilstošu grāmatojumu veikšana vērtspapīru kontos.

9 Pastāv trīs veidu klīringa un norēķinu pakalpojumu sniedzēji:

— centrālais vērtspapīru depozitārijs (turpmāk tekstā — "CVD") ir iestāde, kas tur un administrē vērtspapīrus un kas ļauj veikt darījumus ar vērtspapīriem, tādus kā vērtspapīru pārvedums starp divām pusēm, izdarot grāmatvedības grāmatojumu; savā izcelsmes valstī CVD sniedz klīringa un norēķinu pakalpojumus par darījumiem, kas veikti ar tā glabāšanā (galīgā glabāšanā) esošajiem vērtspapīriem; tas tāpat var piedāvāt starpnieka pakalpojumus pārrobežu klīringa un norēķinu darījumos, ja vērtspapīru primārā glabātava atrodas citā valstī;

— starptautiskais centrālais vērtspapīru depozitārijs (turpmāk tekstā — "SCVD") ir iestāde, kuras galvenais darbības virziens ir klīrings un norēķini starptautiskā vidē; tas nodrošina klīringu un norēķinus par starptautiskiem vērtspapīriem vai pārrobežu darījumiem ar valstu vērtspapīriem;

— bankas kā starpnieki piedāvā saviem klientiem pakalpojumus attiecībā uz operācijām ar vērtspapīriem, jo Eiropas Savienībā šīs operācijas parasti ir valsts līmenī.

10 Visiem vērtspapīriem jābūt fiziski vai elektroniski noguldītiem iestādē, lai tie tur tiktu glabāti.

11 Vācijā *Depotgesetz* (Vācijas likums par vērtspapīru glabāšanu) paredz vērtspapīru divu veidu galīgo glabāšanu: kopējo glabāšanu un individuālo glabāšanu. Kopējās glabāšanas gadījumā aizstājamie un tehniski pielāgotie tāda paša veida vērtspapīri, ko glabāšanā nodevuši vairāki noguldītāji un/vai vairāki īpašnieki, tiek glabāti vienotā kopējā glabājumā.

12 Apstrīdētā lēmuma un it īpaši konkrētā tirgus noteikšanas mērķim Komisija nošķīra "primāros" klīringa un norēķinu pakalpojumus no "sekundārajiem".

13 Primāro klīringu un norēķinus saskaņā ar apstrīdēto lēmumu veic iestāde, kas pati nodrošina vērtspapīru galīgo glabāšanu, un [tos veic] katrā gadījumā, kad notiek izmaiņas tās turējumā esošā vērtspapīru konta pozīcijā.

14 Sekundāro klīringu un norēķinus saskaņā ar apstrīdēto lēmumu veic starpnieki, tas ir, citi tirgus dalībnieki, nevis tie, pie kuriem tiek glabāti vērtspapīri (izskatāmajā lietā bankas, SCVD un CVD, kuri nav no Vācijas).

15 Sekundārais klīrings un norēķini aptver gan iekšējos darījumus, tas ir, ja darījums notiek starp viena un tā paša starpnieka diviem klientiem, tādējādi atļaujot veikt darījumus šī starpnieka grāmatvedībā bez atbilstošiem grāmatojumiem CVD līmenī, gan "spoguļattēla" darījumus, ar kuriem finanšu starpnieki veic ierakstus vērtspapīru kontos, kas nepieciešami, lai atspoguļotu CVD veiktā klīringa un norēķinu rezultātus savu klientu kontos. Otrajā gadījumā starpnieki klīringa un norēķinu pakalpojumus saviem klientiem var sniegt vienīgi tad, ja pastāv saikne ar CVD sistēmu.

16 Atkarībā no nepieciešamības starpnieku depozitāriju piekļuve centrālajam depozitārijam var būt tieša (kā dalībniekam vai klientam) vai netieša (caur starpnieku). Izskatāmajā lietā saikni starp *CBF* un tās klientiem nodrošina *CBF* norēķinu sistēma, ko veido *Cascade* un *Cascade RS*. *Cascade* ir informātikas sistēma, kas atļauj ievadīt un salikt pa pāriem norādījumus par norēķiniem, un tāpat ir norēķinu platforma šiem norādījumiem. *Cascade RS* (*Registered Shares* nozīmē reģistrētās akcijas) ir *Cascade* apakšsistēma, kas ļauj *CBF* klientiem ievadīt specifiskus datus, ko prasa vārda akciju reģistrācijas un dereģistrācijas process. Pastāv divu veidu piekļuve *Cascade* un *Cascade RS*: manuālā piekļuve (dēvēta arī par "tiešsaisti") un pilnīgi automatizēta piekļuve, izmantojot failu nodošanu.

17 Saskaņā ar apstrīdēto lēmumu (196.–198. apsvērums) konkrētais ģeogrāfiskais tirgus ir Vācijas tirgus, ciktāl atbilstoši Vācijas tiesībām emitētie vērtspapīri ir galīgajā glabājumā Vācijā.

18 Komisija norāda, ka saskaņā ar *Depotgesetz* 5. pantu visi vērtspapīri, kas kolektīvi tiek glabāti Vācijā, ir jātur bankai, kas ir atzīts vērtspapīru depozitārijs, un šobrīd Vācijā vienīgais šāda veida depozitārijs ir *CBF*. Precizējot, ka kolektīva glabāšana ir visvairāk izmantotā vērtspapīru glabāšanas forma, tā atzīmē, ka saskaņā ar pašu prasītāju teikto, 90 % no pastāvošajiem Vācijas vērtspapīriem ir noguldīti *CBF* (apstrīdētā lēmuma 23.–25. apsvērums).

19 Attiecībā uz apskatāmo pakalpojumu tirgus definīciju Komisija konstatē (apstrīdētā lēmuma 199. un 200. apsvērums), ka starpniekiem, kas lūdz tiešu piekļuvi *CBF*, netieša piekļuve *CBF* nav aizstājošs risinājums, jo *CBF* sniegtie primārā klīringa un norēķinu pakalpojumi klientiem, kas piekrituši vispārējiem noteikumiem, ir sniegti tirgū, kas atšķiras no tā, kurā tos pašus pakalpojumus sniedz CVD un SCVD; starpniekiem, kuri lūdz primārā klīringa un norēķinu pakalpojumus, lai varētu efektīvi piedāvāt sekundārā klīringa un norēķina pakalpojumus, sekundārais klīrings un norēķini nav ekonomiski pamatots aizstājošs risinājums. Šiem starpniekiem citu vienību, izņemot *CBF*, sniegtie primārā klīringa un norēķinu pakalpojumi nav ekonomiski pamatots aizstājošs risinājums. No tā Komisija secina, ka nepastāv aizstājamība ne no piedāvājuma, ne

pieprasījuma viedokļa, jo starpnieki nevar viegli izvēlēties citu pakalpojuma sniedzēju vai netiešu piekļuvi attiecīgajiem pakalpojumiem, un ka tuvākajā nākotnē neviena cita sabiedrība nevarēs sniegt šos pašus pakalpojumus.

20 Līdz ar to Komisija konkrēto tirgu definē kā atbilstoši Vācijas tiesībām emitētu vērtspapīru primārā klīringa un norēķinu pakalpojumus, ko *CBF* sniedz tādiem starpniekiem kā CVD un SCVD (apstrīdētā lēmuma 201. apsvērums).

21 Komisija secina, ka *CBF* ir dominējošs stāvoklis konkrētajā tirgū, jo primāro klīringu un norēķinus par vērtspapīriem, kas emitēti un tiek kolektīvi glabāti atbilstoši Vācijas tiesībām, veic *CBF* kā vienīgā banka, kas ir vērtspapīru depozitārijs Vācijā. Komisija uzskata, ka šo *CBF* stāvokli Vācijas tirgū lietas faktu laikā netraucēja nekāda efektīva konkurence. Turklāt vairāku nozīmīgu šķēršļu jaunpienākušiem tirgus dalībniekiem dēļ Komisija uzskata, ka ir izslēgta iespēja, ka paredzamā nākotnē jaunpienākušie tirgus dalībnieki no konkurences viedokļa ierobežos *CBF* (apstrīdētā lēmuma 206., 208. un 215. apsvērums).

22 Saskaņā ar apstrīdēto lēmumu (154., 216., 301. un 335. apsvērums) prasītāju prettiesiskā uzvedība izpaudās kā:

— atteikums sniegt primārā klīringa un norēķinu pakalpojumus attiecībā uz vārda akcijām, liedzot tiešu piekļuvi *Cascade RS* un diskriminējot *EB* attiecībā uz šo pakalpojumu sniegšanu; atteikums sniegt tiešu piekļuvi *Cascade RS* un nepamatota diskriminācija šajā sakarā nav divi atsevišķi pārkāpumi, bet gan vienas un tās pašas

rīcības divas izpausmes, jo nepamatota diskriminācija pastāv tādēļ, ka gandrīz divus gadus prasītājas atteicās *EB* sniegt tos pašus pakalpojumus kā tie, kuri tika ātri sniegti citiem pielīdzināmiem klientiem līdzvērtīgās situācijās;

— diskriminējošu cenu piemērošana *EB* par primāro klīringa un norēķinu pakalpojumu sniegšanu, tai par līdzvērtīgiem pakalpojumiem izrakstot rēķinus par augstākām cenām nekā līdzvērtīgiem klientiem (CVD un SCVD, kas vēl arvien veic pārrobežu darījumus) bez objektīva pamatojuma.

23 Komisija konstatē, ka atteikums sniegt *EB* tiešu piekļuvi primārā klīringa un norēķinu pakalpojumiem par vārda akcijām kaitē jauninājumiem un konkurencei sekundārā klīringa un norēķinu pārrobežu pakalpojumu sniegšanā un, visbeidzot, patērētājiem vienotajā tirgū (apstrīdētā lēmuma 228.–237. apsvērums).

24 Tāpat saskaņā ar apstrīdēto lēmumu (338. un 339. apsvērums) Vācija ir nozīmīga Kopienas daļa. Turklāt tirdzniecību starp dalībvalstīm iespaido *CBF EB* sniegto primārā klīringa un norēķinu pakalpojumu par Vācijā kolektīvi glabātajiem vērtspapīriem pārrobežas raksturs. Nozīmīgais *EB* darījumu ar Vācijas vērtspapīriem apjoms parāda, ka ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm ir nozīmīga.

25 Apstrīdētā lēmuma rezolutīvā daļa ir formulēta šādi:

"1. punkts

[*CBF*] un [*CI*] ir pārkāpušas [EKL] 82. pantu šādā veidā:

a) no 1999. gada 3. decembra līdz 2001. gada 19. novembrim atsakoties sniegt [*EB*] un tās priekštecim primārā klīringa un norēķinu pakalpojumus attiecībā uz vārda akcijām nepienācīgā veidā un nepamatoti ilgu laika posmu un šajā pašā laika posmā diskriminējot [*EB*] un tās priekšteci attiecībā uz primārā klīringa un norēķinu pakalpojumu sniegšanu attiecībā uz vārda akcijām;

b) piemērojot [*EB*] un tās priekštecim diskriminējošas cenas par primārā klīringa un norēķinu pakalpojumiem, ko tās tai sniedza no 1997. gada 1. janvāra līdz 1999. gada 1. jūlijam [*CBF*] gadījumā un no 1999. gada 1. jūlija līdz 2002. gada 1. janvārim [*CI*] un [*CBF*] gadījumā.

2. punkts

[*CBF*] un [*CI*] turpmāk atturas no visām darbībām vai rīcības, kas ir pretrunā [EKL] 82. pantam atbilstoši lēmuma 1. punktā aprakstītajam.

3. punkts

Šī lēmuma adresātes ir

1. [*CBF*]

2. [*CI*].

[..]”

Process un lietas dalībnieku prasījumi

26 Ar prasības pieteikumu, kas Pirmās instances tiesas kancelejā iesniegts 2004. gada 28. jūlijā, prasītājas cēla šo prasību.

27 2005. gada 26. oktobrī prasītājas iesniedza vēstuli, kuras pielikumā bija pievienota brošūra “Internalisation of Settlement”. 2005. gada 10. novembrī Pirmās instances tiesa nolēma šo vēstuli pievienot lietas materiāliem. 2005. gada 29. novembrī Komisija iesniedza savus apsvērumus par šo Pirmās instances tiesas lēmumu. 2005. gada 14. decembrī Pirmās instances tiesa nolēma šos apsvērumus pievienot lietas materiāliem.

28 Tā kā Pirmās instances tiesas palātu sastāvs tika mainīts, tiesnesis referents tagad darbojas piektajā palātā, kurai attiecīgi tika nodota šī lieta.

29 Pamatojoties uz tiesneša referenta ziņojumu, Pirmās instances tiesa (piektā palāta) nolēma uzsākt mutvārdu procesu.

30 Tika uzklausīti lietas dalībnieku mutvārdu paskaidrojumi un viņu atbildes uz jautājumiem, ko Pirmās instances tiesas uzdeva 2008. gada 8. oktobra tiesas sēdē, kas bija atklāta.

31 Prasītāju prasījumi Pirmās instances tiesai ir šādi:

— atcelt apstrīdēto lēmumu daļā, kurā konstatēta dominējoša stāvokļa ļaunprātīga izmantošana un noteikts pienākums no tā atturēties;

— piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

32 Komisijas prasījumi Pirmās instances tiesai ir šādi:

— noraidīt prasību;

— piespriest prasītājām atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Juridiskais pamatojums

33 Prasītājas savu prasību pamato ar četriem pamatiem. Pirmkārt, tās apstrīd konkrētā tirgus definīciju, kā arī to, ka pastāv dominējošs stāvoklis. Otrkārt, tās apstrīd, ka to rīcība būtu ļaunprātīga izmantošana gan attiecībā uz atteikumu sniegt pakalpojumus, gan attiecībā uz *EB* piemērotajām cenām. Treškārt, tās apgalvo, ka *CI* nevar vainot par *CBF* prettiesisko rīcību. Ceturtkārt, tās apstrīd apstrīdētā lēmuma tiesiskumu tā neprecizitātes dēļ.

1. *Par pirmo pamatu — kļūdainu konkrētā pakalpojumu tirgus definīciju un prasītāju dominējošā stāvokļa neesamību*

Lietas dalībnieku argumenti

34 Prasītājas un Komisija ir vienisprātis, ka Vācijas teritorija ir konkrētais ģeogrāfiskais tirgus.

35 Tomēr prasītājas uzskata, ka konkrētā tirgus definīciju nosaka fakts, ka noguldītie vērtspapīri — un nevis emitētie vērtspapīri, kā tas izrietot no apstrīdētā lēmuma, — saskaņā ar Vācijas tiesībām ir noguldīti Vācijā.

36 Attiecībā uz konkrēto pakalpojumu tirgu prasītājas apstrīd Komisijas izdarīto nošķiršanu starp primārajiem pakalpojumiem un sekundārajiem pakalpojumiem, kas skar vērtspapīru apstrādi pēc to tirdzniecības. Konkrētā tirgus noteikšana esot bijusi jāveic, pamatojoties tikai uz tirgū piedāvāto pakalpojumu, tas ir — īpašumtiesību uz pārdotajiem vērtspapīriem nodošanu. Šī pēcdarījuma apstrāde notiekot tikai vienu reizi un tikai darījuma dalībniekiem. Pat gadījumā, kad šo apstrādi veic *CBF*, tā nesniedzot "primāros" pakalpojumus, bet tikai pastāvošus klīringa un norēķinu pakalpojumus. Komisija esot kļūdaini uzskatījusi, ka šajā gadījumā starpnieku depozitārijiem vispirms ir jāsaņem pakalpojums no *CBF*, lai tie paši varētu to sniegt no jauna. Realitātē tie vienīgi nosūtot *CBF* darījuma dalībnieku norādījumus un atlīdzību un īsteno savos grāmatvedības dokumentos veikto apstrādi.

37 Saskaņā ar prasītāju viedokli apstrīdētais lēmums, definējot konkrēto tirgu, ir kļūdaini pamatots ar starpnieku depozitāriju viedokli. Realitātē attiecīgo pakalpojumu pieprasītāji ir vērtspapīru pārdevēji un pircēji, kuri, nebūdami šo vērtspapīru tiešie turētāji, kļūst par īpašumtiesību nodošanas pakalpojuma pieprasītājiem. Starpnieku depozitārijs esot pēcdarījuma apstrādes pakalpojuma pieprasītāji vienīgi tad, ja tie paši ir puses darījumā ar vērtspapīriem, bet šādā gadījumā tie nedarbojas kā starpnieku depozitārijs. Turklāt starpnieku depozitāriju viedokļa pārņemšana esot pretrunā atsevišķiem agrākiem Komisijas lēmumiem.

38 Prasītājas apstrīd apgalvojumu, ka tirgus ietver vertikālu pievienotās vērtības radīšanas ķēdi, kuras ietvaros *CBF* un sekundāro pakalpojumu sniedzēju veiktā darījuma apstrāde notiek divos dažādos līmeņos. Arī savā atbildes rakstā Komisija esot šajā sakarā nonākusi pretrunā pati sev. Prasītājas balstās uz vienotu klīringa un norēķinu par Vācijas vērtspapīriem tirgu tikai vienā līmenī, kurā *CBF* konkurē ar *EB* un citiem uzņēmumiem par tiem pašiem gala klientiem.

39 Faktiski saskaņā ar prasītāju viedokli klīringa un norēķinu pakalpojumu piedāvātāji visi ir tiešie (galīgais depozitārijs) vai netiešie (starpnieku depozitārijs) attiecīgo vērtspapīru turētāji, kas var īstenot īpašumtiesību nodošanu. Tā kā to sniegto pakalpojumu raksturs

un saturs ir identisks, nav nozīmes tam, vai šo pakalpojumu pieprasītāji vēršas galīgajā depozitārijā vai starpnieku depozitārijos. Tie pat biežāk vēršas pie starpnieku depozitārijiem nekā pie galīgā depozitārija. Līdz ar to *CBF* neesot vienīgā, kas tirgū piedāvā attiecīgos pakalpojumus, bet gan konkurē ar visiem šo vērtspapīru starpniekiem depozitārijiem, ko vismaz principā esot atzinusi arī Komisija.

40 Šajā kontekstā *CBF* un dažādi starpnieku depozitāriji savstarpēji konkurējot, bet pēdējie esot arī *CBF* klienti. Starpnieku depozitāriju piekļuve gala depozitārijam, kam nepieciešama konta atvēršana un komunikāciju līniju izveidošana, esot gan vertikālas, gan horizontālas konkurences attiecību pamats starp klientiem. Jau ar agrāku Komisijas lēmumu esot atzīta iespēja, ka noteiktas attiecības starp uzņēmumiem starp tiem rada konkurenci.

41 Prasītājas apgalvo, ka Vācijā saskaņā ar *Depotgesetz* vienīgi kolektīvu dokumentu kolektīva glabāšana — un nevis, kā apgalvojot Komisija, kolektīva glabāšana vispārīgi — ir jāveic bankā, kas ir vērtspapīru depozitārijs, proti, *CBF*. Turklāt CVD šādas kolektīvu dokumentu kolektīvas glabāšanas ietvaros esot kontroles funkcija un tā attiecoties tikai uz saikni starp kolektīvā turējuma elementiem un to īpašniekiem glabāšanas kontekstā. Faktiski pat attiecībā uz šāda veida vērtspapīriem un gadījumā, ja starpnieku depozitārijs atbilstu izvirzītajiem nosacījumiem, klīringa un norēķinu pakalpojumus sniedzot vienīgi starpnieku depozitārijs bez jebkādas *CBF* iejaukšanās, kura turpina būt tiešais vērtspapīru turētājs. *CBF* noguldījumu monopols kolektīvajiem vērtspapīriem, kas nodoti kolektīvā glabāšanā nenozīmē nekādu monopolu attiecībā uz vērtspapīru darījumu pēcdarījumu apstrādi. Turklāt prasītājas nekad neesot apgalvojušas, kā to arī apstiprinot Komisija, ka starpnieku depozitāriji ir atkarīgi no gala depozitārija "palīdzības", lai nodotu īpašumtiesības uz kolektīvo vērtspapīru daļām.

42 Komisija neesot ņēmusi vērā iekšējās apstrādes iespēju, kurā norēķins notiktu starpnieku depozitārijā, nepieciešamības gadījumā atverot tajā jaunus kontus. Šāda veida apstrādes [izmantošanas] pieauguma dēļ vairākus gadus ir samazinājies *CBF* klientu skaits. Šajā sakarā prasītājas izstrādāja brošūru "Internalisation of Settlement",

kurā izskaidrota šāda veida apstrādes norise un nozīme. Tās piebilst, ka tiesiskais regulējums, kas piemērojams Frankfurtes pie Mainas biržai, ko Komisija minējusi kā tādu, kas aizsargā *CBF* pret šāda veida konkurenci, ir ticis grozīts un ka tas katrā ziņā nav piemērojams vērtspapīru tirdzniecībai pēc savstarpējas vienošanās, kāda tiek aplūkota izskatāmajā lietā.

43 Prasītājas apgalvo — tā kā nepastāv autonoms pēcdarījumu apstrādes primāro pakalpojumu tirgus, nav nozīmes Komisijas veiktajai papildu nošķiršanai starp klientiem, kuri piekrituši vispārējiem noteikumiem un kuri arī ir starpnieku depozitāriji, no vienas puses, un CVD un SCVD, kam vajadzīga tieša piekļuve *CBF*, no otras puses. Turklāt par šādu nošķiršanu nevar spriest no Tiesas 1979. gada 31. maija sprieduma lietā 22/78 *Hugin Kassaregister* un *Hugin Cash Registers*/Komisija (*Recueil*, 1869. lpp.).

44 Šajā sakarā, pirmkārt, prasītājas apgalvo, ka *CBF* nesniedz pēcdarījumu apstrādes pakalpojumus trim iepriekš minētajām klientu kategorijām. Otrkārt, tās apgalvo — kā starpnieku depozitāriji šīs trīs klientu kategorijas no *CBF* būtībā saņemot tos pašus pakalpojumus, taču konkurējot ar tiem attiecībā uz klīringu un norēķiniem. To esot apstiprinājusi pati Komisija savā 2004. gada 28. aprīļa paziņojumā Padomei un Eiropas Parlamentam COM(2004) 312, galīgā redakcija, — Klīrings un norēķini Eiropas Savienībā — rīcības plāns. Savukārt tas, kā šie pakalpojumi tiek sniegti, un līdz ar to cena var atšķirties atkarībā no atšķirīgām patērētāju prasībām. Tas izskaidrojot, kādēļ tieša piekļuve *CBF* noteiktiem klientiem esot svarīgāka nekā citiem, taču neļaujot uzskatīt, ka šie klienti pieder atšķirīgiem tirgiem.

45 Visbeidzot, Komisija neesot veikusi nekādu konstatējumu attiecībā uz konkurences attiecībām, kas faktiski pastāv starp gala depozitārijiem un starpnieku depozitārijiem klīringa un norēķinu pakalpojumu jomā atbilstoši prasītāju, *EB* un trešo personu apgalvotajam.

46 Komisija lūdz noraidīt šos argumentus.

Pirmās instances tiesas vērtējums

47 Iesākumā ir svarīgi norādīt, ka preču tirgus definīciju tiktāl, ciktāl tā ietver sarežģītus ekonomiskus vērtējumus, ko veic Komisija, Kopienu tiesa kontrolē tikai ierobežotā mērā. Tomēr tas neliedz Kopienu tiesai pārbaudīt Komisijas veikto ekonomiska rakstura datu interpretāciju. Šajā sakarā Kopienu tiesai ir jāpārbauda, vai Komisija ir pamatojusi savu vērtējumu uz precīziem, ticamiem un konsekventiem pierādījumiem, kas veido visu atbilstošo datu kopumu, kas ir jāņem vērā, lai izvērtētu sarežģītu situāciju, un kas var pamatot no tiem izdarītos secinājumus (skat. Pirmās instances tiesas 2007. gada 17. septembra spriedumu lietā T-201/04 *Microsoft*/Komisija, Krājums, II-3601. lpp., 482. punkts un tajā minētā judikatūra).

48 Šajā sakarā ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, lai pārbaudītu uzņēmuma iespējami dominējošo stāvokli konkrētā nozares tirgū, konkurences iespējas ir jānovērtē, ņemot vērā tirgu, kurā tiek pārdotas visas tās preces vai pakalpojumi, kas atkarībā no to īpašībām ir īpaši piemēroti, lai apmierinātu pastāvīgas vajadzības, un ir tikai nelielā mērā savstarpēji aizstājami ar citām precēm vai pakalpojumiem. Turklāt, ņemot vērā, ka konkrētā tirgus noteikšanu var izmantot, lai novērtētu, vai attiecīgais uzņēmums var radīt šķēršļus efektīvas konkurences saglabāšanai un lielā mērā rīkoties neatkarīgi no saviem konkurentiem un šajā gadījumā — no pakalpojumu sniedzējiem, nevar pārbaudīt tikai attiecīgo pakalpojumu objektīvās pazīmes, bet ir jāņem vērā arī konkurences apstākļi un pieprasījuma un piedāvājuma struktūra tirgū (Tiesas 1983. gada 9. novembra spriedums lietā 322/81 *Michelin*/Komisija, *Recueil*, 3461. lpp., 37. punkts; Pirmās instances tiesas 2000. gada 30. marta spriedums lietā T-65/96 *Kish Glass*/Komisija, *Recueil*, II-1885. lpp., 62. punkts, un 2003. gada 17. decembra spriedums lietā T-219/99 *British Airways*/Komisija, *Recueil*, II-5917. lpp., 91. punkts).

49 Konkrētā tirgus jēdziens nozīmē, ka starp tajā ietilpstošajām precēm pastāv efektīva konkurence, kas nozīmē pietiekamu savstarpējās aizstājamības līmeni, lai visas preces, kas ietilpst vienā un tajā pašā tirgū, varētu izmantot vienām un tām pašām vajadzībām (Tiesas 1979. gada 13. februāra spriedums lietā 85/76 *Hoffmann-La Roche*/Komisija, *Recueil*, 461. lpp., 28. punkts).

50 Lai nonāktu pie apstrīdētās pakalpojumu tirgus definīcijas izskatāmajā lietā, Komisija ņēma vērā pakalpojumu aizstājamību no, pirmkārt, pieprasījuma un, otrkārt, no piedāvājuma viedokļa. Šajā sakarā arī no Komisijas paziņojuma par konkrētā tirgus noteikšanu saistībā ar Kopienu konkurences tiesībām (OV 1997, C 372, 5. lpp., 7. punkts) izriet, ka "konkrētajā preču tirgū ietilpst visas preces un/vai pakalpojumi, ko patērētājs uzskata par savstarpēji aizstājamiem vai aizvietojamiem to īpašību, cenu un tiem paredzētā izmantojuma dēļ". Turklāt, kā norādīts šī paša paziņojuma 20. punktā, piedāvājuma aizstājamību var ņemt vērā, arī definējot tirgus tajās situācijās, kad tās ietekme efektivitātes un ātruma ziņā ir līdzvērtīga pieprasījuma aizstāšanas radītajai ietekmei. Tas nozīmē, ka piegādātāji spēj pārorientēt savu ražošanu uz konkrētajām precēm un spēj tās realizēt īsā laika posmā bez būtiskām papildu izmaksām vai riskiem, saskaroties ar nelielām un pastāvīgām relatīvo cenu izmaiņām.

51 Komisija savu vērtējumu sāk ar jautājumu, ko tā uzskata par izšķirošu, par pakalpojumu iespējamo aizstājamību no pieprasījuma viedokļa, proti, no tādiem starpnieku depozitārijiem kā CVD un SCVD. Komisija veica vairākas aizstājamības pārbaudes, analizējot dažādas iespējas attiecīgajā konkrēto pakalpojumu tirgū. Šajā sakarā tā ņēma vērā dažādu tirgus dalībnieku, kā arī prasītāju viedokli.

52 Pirmkārt, prasītājas apgalvo, ka pēctirdzniecības apstrādes pakalpojumu pieprasītāji ir vērtspapīru pircēji un pārdevēji.

53 Šis arguments nav pārliecinošs. No apstrīdētā lēmuma (122. apsvērums) izriet, ka saskaņā ar pašu prasītāju viedokli *CBF* ir trīs kategoriju klienti norēķinu pakalpojumiem, proti, klienti, kas piekrituši vispārējiem noteikumiem (turpmāk tekstā — "vispārējo noteikumu klienti", galvenokārt bankas), CVD, kas nav Vācijas CVD, un SCVD. Turklāt prasītājas prasības pieteikumā norāda, ka *CBF* klienti ir vienīgi kredītiestādes un citi finanšu starpnieki. No tā izriet, kā to arī atgādina Komisija, ka starp darījuma dalībniekiem un *CBF* nepastāv nekādas līgumiskas attiecības un tādējādi nekādi pienākumi. Līgumiskā saikne pastāv vienīgi starp *CBF* un starpnieku depozitāriju un starp pēdējo minēto un tā klientu, kas ir darījuma dalībnieks. Klīringa un norēķinu pakalpojumi, ko *CBF* sniedz starpnieku depozitārijiem, ir par atsevišķu atlīdzību un atļauj šiem pēdējiem izpildīt tos pašus pienākumus pret saviem klientiem.

54 Ir jānoraida prasītāju aizstāvētais apgalvojums, ka pastāv vispārējs klīringa un norēķinu pakalpojumu tirgus, kura ietvaros pieprasītāji būtu darījuma dalībnieki (ietverot starpnieku depozitārijus, kad tie rīkojas paši savā vārdā). Pirmkārt, kā atgādināts apstrīdētā lēmuma 34. apsvērumā, darījuma dalībnieki ir pakalpojumu pieprasītāji starpniekiem, kas glabā vērtspapīrus savā vārdā un uz savu klientu rēķina galīgajā depozitārijā. Otrkārt, vairumā gadījumu attiecībā uz vērtspapīriem, kas emitēti saskaņā ar Vācijas tiesībām un neņemot vērā iekšējās apstrādes iespējas, starpnieki nevar sniegt pilnīgus klīringa un norēķinu pakalpojumus, jo tie nav šo vērtspapīru galīgie turētāji. Savukārt *CBF* nevar sniegt pakalpojumus šīm pašām pusēm, jo tām tajā nav atvērts vērtspapīru konts. Rīkojoties uz darījuma dalībnieku rēķina, starpnieku depozitāriji veic autonomu pakalpojumu sniegšanas darbību (šajā sakarā skat. iepriekš 48. punktā minēto spriedumu lietā *British Airways*/Komisija, 93. punkts).

55 Nav nozīmes prasītāju apgalvojumam, ka starpnieku depozitāriju viedokļa pieņemšana ir pretrunā noteiktiem iepriekšējiem Komisijas lēmumiem. Izskatāmā lieta atšķiras no prasītāju izvirzīto lietu faktiskajiem apstākļiem. Katrā ziņā ir jāatgādina, ka Komisijai ir jāveic individuāla katras lietas īpašo apstākļu analīze un tai nav saistoši agrāki lēmumi, kas attiecas uz citiem tirgus dalībniekiem, citiem preču vai pakalpojumu tirgiem vai citiem ģeogrāfiskiem tirgiem citos brīžos (Pirmās instances tiesas 2003. gada 30. septembra spriedums apvienotajās lietās T-346/02 un T-347/02 *Cableuropa* u.c./

Komisija, *Recueil*, II-4251. lpp., 191. punkts). Tādējādi prasītājas nevar apstrīdēt Komisijas attiecīgo vērtējumu, pamatojoties uz to, ka tas atšķiras no agrāka vērtējuma citā lietā, arī tad, ja konkrētie tirgi abās lietās ir līdzīgi vai pat vienādi. (Pirmās instances tiesas 2005. gada 14. decembra spriedums lietā T-210/01 *General Electric*/Komisija, Krājums, II-5575. lpp., 118. punkts; šajā sakarā skat. tāpat Pirmās instances tiesas 2007. gada 9. jūlija spriedumu lietā T-282/06 *Sun Chemical Group* u.c./Komisija, Krājums, II-2149. lpp., 88. punkts).

56 Turklāt prasītājas apstrīd Komisijas konstatējumu, ka *CBF* primārā klīringa un norēķinu pakalpojumu sniegšana vispārējo noteikumu klientiem, kas ir arī starpnieku depozitāriji, ir atsevišķs tirgus salīdzinājumā ar pakalpojumu sniegšanas CVD un SCVD tirgu (apstrīdētā lēmuma 149. un turpmākie apsvērumi). Ir jākonstatē, ka Komisija pie šāda secinājuma ir varējusi pamatoti nonākt, balstoties uz prasītāju sniegto informāciju par sniegto pakalpojumu raksturu, to cenu, pamatnolīgumiem un klientu kategoriju faktisko pieprasījumu. Tādējādi Komisija konstatēja — ja šai klientu kategorijai sniegtie pakalpojumi ir pamatots aizstājošs risinājums CVD un SCVD, tās parasti izmantošot šos pakalpojumus, ņemot vērā daudz zemāko cenu, kas tiek prasīta vispārējo noteikumu klientiem. Turklāt salīdzinājumā ar SCVD un CVD, kas nav Vācijas SCVD un CVD, daudzi vispārējo noteikumu klienti ir bankas, kas atrodas Vācijā, kuras apstrādā iekšzemes darījumus. Prasītājas nesniedz pierādījumus, kas varētu likt apšaubīt Komisijas vērtējumu šajā jautājumā. Tāpat ir jākonstatē — ja apstrīdētajā lēmumā Komisija patiešām izdara atsauci uz iepriekš 43. punktā minēto spriedumu lietā *Hugin Kassaregister* un *Hugin Cash Registers*/Komisija, tā nav izdarīta kontekstā ar nošķiršanu starp vispārējo noteikumu klientiem un CVD un SCVD. Tātad šis pēdējais prasītāju arguments ir nepamatots.

57 Tādējādi Komisija pamatoti uzskatīja, ka starpnieku depozitāriji, tādi kā CVD un SCVD, bija *CBF* piedāvāto klīringa un norēķinu pakalpojumu pieprasītāji.

58 Otrkārt, prasītājas kritizē Komisijas vērtējumu, saskaņā ar kuru nepastāv aizstājamība no piedāvājuma viedokļa, jo neviena cita sabiedrība, izņemot *CBF*, tuvākajā nākotnē

nespēs sniegt tāda veida primārā klīringa un norēķinu pakalpojumus, kādus prasa tādi starpnieki kā CVD un SCVD, darījumiem ar vērtspapīriem, kas emitēti saskaņā ar Vācijas tiesībām un kurus tā glabā (apstrīdētā lēmuma 200. apsvērums). Tās apgalvo, ka no piedāvājuma viedokļa tirgu veido viss attiecīgo vērtspapīru tiešo (gala depozitāriju) vai netiešo (starpnieku depozitāriju) turētāju kopums, kuri var īstenot īpašumtiesību pāreju un ar kuriem līdz ar to konkurē *CBF*.

59 Šajā sakarā prasītājas apgalvo, ka vērtspapīru depozīta bankā ir jāveic nevis kolektīvā glabāšana vispār, bet gan vienīgi tādu kolektīvo dokumentu kolektīvā glabāšana, kuri ietver vairākas tiesības, kas ir dematerializētas un pastāv vienīgi kā kopuma domājamā daļa. Šajā sakarā *CBF* glabāšanas monopols nenozīmē nekādu vērtspapīru pēctirdzniecības apstrādes monopolu.

60 Šis arguments ir noraidāms. Pirmkārt, kolektīvo dokumentu nošķiršana no individuāliem vērtspapīriem nemaina apstākli, ka *CBF* atbilstoši tās pašas norādītajam, ir depozitārijs 90 % no visiem pastāvošajiem Vācijas vērtspapīriem (apstrīdētā lēmuma 170. apsvērums). Turklāt prasības pieteikumā prasītājas apstiprina, ka emitenti savus vērtspapīrus galvenokārt emitē kolektīvu vērtspapīru formā. Otrkārt, kā to ir konstatējusi Komisija apstrīdētā lēmuma 137. apsvērumā, lai arī lēmums attiecas vienīgi uz klīringa un norēķinu pakalpojumiem, tos nevar pilnībā nošķirt no glabāšanas, jo klīrings un norēķini ir iespējami vienīgi attiecībā uz glabāšanā esošiem vērtspapīriem. Turklāt ir jāatgādina, ka pašas prasītājas ir apstiprinājušas saikni starp *CBF* monopolu glabāšanas jautājumā un ātru un drošu norēķinu. Tādējādi prasītājas ir apstiprinājušas, ka, "ciktāl starpnieku depozitāriji — piemēram, finanšu starpnieki, bet tāpat arī SCVD, banku depozitāriji utt. — [nevar] veikt klīringu un norēķinus, faktiski [tas ir] jāveic galīgajam depozitārijam [CVD]" un ka "visi Vācijas aizstājamie vērtspapīri — kas aptverot vairāk nekā 90 % no pastāvošajiem Vācijas vērtspapīriem — [esot] noguldīti *CBF* kontos, kas ļaujot veikt ātru un drošu norēķinu par vērtspapīriem" (apstrīdētā lēmuma 165. un 170. apsvērums).

61 Turklāt, prasītāju arguments, ka tirgus ir jānosaka, pamatojoties uz apstākli, ka glabāšanā esošie vērtspapīri un nevis saskaņā ar Vācijas tiesībām emitētie vērtspapīri tiek glabāti Vācijā, ir pretrunā to apgalvojumiem administratīvā procesa laikā. Konkrētāk, no apstrīdētā lēmuma 23. un 197. apsvēruma izriet, ka atbilstoši to 2003. gada 30. maija atbildei uz paziņojumu par iebildumiem saskaņā ar Vācijas tiesībām emitētie vērtspapīri praksē tiek glabāti Vācijā, kas tā nav gadījumā ar vērtspapīriem, kas nav Vācijas vērtspapīri, un ka "praksē kolektīvā glabāšana ir visbiežāk izmantotā glabāšanas forma Vācijā". Līdz ar to Komisija pamatoti konstatēja, ka konkrētais tirgus aptvēra vērtspapīrus, kas emitēti saskaņā ar Vācijas tiesībām.

62 Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija pamatoti varēja uzskatīt, ka vēl jo vairāk no piedāvājuma viedokļa nepastāvēja attiecīgo pakalpojumu aizstājamība. Faktiski, izņemot iekšējo apstrādi, pilnīgs klīringa un norēķinu pakalpojums nozīmē darījuma reģistrēšanu pie vērtspapīru galīgā turētāja, izskatāmajā lietā — *CBF*, kādēļ neviena cita sabiedrība Vācijā šobrīd nevar konkurēt attiecībā uz šo īpašo pakalpojuma sniegšanas posmu.

63 Protams, kā konstatē Komisija apstrīdētā lēmuma 312. apsvērumā, *CBF*, ciktāl tā veic starpnieka funkcijas, var konkurēt ar citiem starpnieku depozitārijiem pārrobežu operācijas gadījumā saistībā ar vērtspapīriem, kas emitēti saskaņā ar citas valsts, nevis Vācijas tiesībām. Tas turklāt atbilst iespējamas konkurences situācijai, kas pastāv pārrobežu norēķina pakalpojumu sniegšanas tirgū, kas aprakstīts Paziņojumā COM (2004) 312, galīgā redakcija (5. un 6. lpp.). Tomēr tirgus, uz kuru attiecas apstrīdētais lēmums, ir saskaņā ar Vācijas tiesībām emitēto vērtspapīru, kuri lielākoties tiek kolektīvi glabāti *CBF* kā vērtspapīru turētājbankā, tirgus. Tādējādi savā atbildē uz 2003. gada 30. maija paziņojumu par iebildumiem, kas atkārtots apstrīdētā lēmuma 30. apsvērumā, prasītājas ir norādījušas:

"Šo īpašumtiesību pāreju var veikt vienīgi [vērtspapīru turētājbanka]. Tādējādi vienkārša turēšana par labu trešām personām nav pietiekama, [vērtspapīru turētāj-

bankas] dalība kā gala depozitārijam klīringā un norēķinos, izmantojot starpnieku depozitārijus attiecībā uz kolektīvi glabātajiem instrumentiem, ir plašāka."

64 Turklāt ir jāatgādina — lai gan konkurences saiknes esamība starp diviem pakalpojumiem neprezumē pilnīgu savstarpēju aizstājamību noteiktai izmantošanai, dominējoša stāvokļa konstatēšana attiecībā uz pakalpojumu nenozīmē pilnīgu konkurences neesamību, ņemot vērā citu, daļēji aizvietojamu pakalpojumu konkurenci tādēļ, ka šāda konkurence neietekmē uzņēmuma spēju nozīmīgi ietekmēt apstākļus, kuros šī konkurence attīstās, un katrā ziņā rīkoties tā, ka tam lielā mērā nav jāņem vērā šī konkurence un šī attieksme tam nekaitē (iepriekš 48. punktā minētais spriedums lietā *Michelin*/Komisija, 48. punkts).

65 Izskatāmajā lietā *CBF* sniegtie pakalpojumi ir daļa no specifiskas pieprasījuma un piedāvājuma situācijas. Starpnieku depozitāriji nevar sniegt savus pakalpojumus, ja tiem nav pieejami *CBF* pakalpojumi. No judikatūras izriet, ka atvasinātais tirgus, kam ir īpašas pazīmes no pieprasījuma un piedāvājuma viedokļa un kas piedāvā preces, kas ieņem būtisku un neaizvietojamu vietu plašākajā tirgū, kura daļa tas ir, ir jāuzskata par atsevišķu preču tirgu (šajā sakarā skat. Pirmās instances tiesas 1997. gada 21. oktobra spriedumu lietā T-229/94 *Deutsche Bahn*/Komisija, *Recueil*, II-1689. lpp., 55. un 56. punkts).

66 Šajā kontekstā pietiek ar to, ka potenciālo, pat hipotētisko tirgu ir iespējams identificēt, kas tā ir gadījumā, ja preces vai pakalpojumi ir nepieciešami, lai veiktu noteiktu darbību, un ja attiecībā uz tiem pastāv faktisks pieprasījums no to uzņēmumu puses, kuri paredz veikt šo darbību. Tādējādi izšķiroši ir tas, ka ir iespējams identificēt divus dažādus ražošanas posmus, kas ir savstarpēji saistīti tādējādi, ka lejupējais produkts ir neatņemama sastāvdaļa augšupējā produkta nodrošināšanai (šajā sakarā skat. Tiesas 2004. gada 29. aprīļa spriedumu lietā C-418/01 *IMS Health*, *Recueil*, I-5039. lpp., 43.–45. punkts, un iepriekš 47. punktā minēto spriedumu lietā *Microsoft*/Komisija, 335. punkts).

67 No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka prasītājas nav pierādījušas, ka Komisijas secinājums, ka nepastāv aizstājamība nedz no pieprasījuma, nedz piedāvājuma viedokļa (apstrīdētā lēmuma 200. apsvērums) būtu acīmredzami kļūdains.

68 Tā kā Komisija nav pieļāvusi acīmredzamu kļūdu, identificējot pakalpojumu pieprasītājus un piedāvātājus, veiktā nošķiršana starp primārajiem un sekundārajiem klīringa un norēķinu pakalpojumiem šķiet pamatota. Turklāt prasītājas nesniedz nekādus pierādījumus, kas liktu apšaubīt vērtējumu, ko izskatāmajā lietā izdarījusi Komisija, balstoties uz informāciju, kas iegūta tieši no tirgus dalībniekiem, kā arī no prasītājām.

69 Šajā sakarā ir jānoraida prasītāju argumenti, kas balstīti uz iekšējo apstrādi. Iekšējā apstrāde ir pakalpojums, ko sniedz starpnieku depozitāriji. Pieņemot tirgu, kas sadalīts starp primārajiem un sekundārajiem klīringa un norēķinu pakalpojumiem, šāda veida apstrāde ir daļa no sekundārajiem pakalpojumiem un kā tāda tā nav apstrīdētā lēmuma priekšmets. No apstrīdētā lēmuma 35. un 166. apsvēruma izriet, ka tirgus dalībnieki iekšējo apstrādi uzskata par izņēmuma gadījumu, kas raksturīgs apstākļiem, kurus starpnieks nekontrolē un kuros ieguldītājam nav iespējas izvēlēties starp divām pakalpojumu kategorijām. Komisija no tā pamatoti secina, ka šie iekšējie pakalpojumi nav pamatots aizstājošs risinājums attiecībā uz primārajiem klīringa un norēķinu pakalpojumiem (apstrīdētā lēmuma 164.–168. apsvērums).

70 Prasītāju sagatavotā brošūra "Internalisation of Settlement" nesniedz pierādījumus to apgalvojuma pamatojumam. Gluži pretēji, tā apstiprina apstrīdētajā lēmumā ietvertos konstatējumus attiecībā uz nosacījumiem, kādiem jāatbilst iekšējai apstrādei, un ietver pielikumu, kurā ir sagrupēta informācija par iespējamiem ierobežojumiem šāda veida apstrādei dažādās dalībvalstīs, un norāda, ka Vācijā *Börsenordnung* (tiesiskais regulējums par Frankfurtes pie Mainas biržu) noteic, ka klīringa un norēķinu

pakalpojumus sniedz *CVD* un ka iekšējā apstrāde attiecas uz izņēmumu. Katrā ziņā, kā norāda Komisija, šī brošūra specifiski neskar Vāciju un attiecas uz laikposmu pēc apstrīdētajā lēmumā aplūkotā perioda.

71 Turklāt ir jānoraida prasītāju arguments, ka *Börsenordnung* 16. panta 2. punkts, uz kuru atsaukusies Komisija apstrīdētajā lēmumā (27. apsvērums), esot ticis grozīts un ka katrā ziņā tas neesot piemērojams vērtspapīru darījumiem, kurus tirgo uz savstarpējas vienošanās pamata un kuri tiek aplūkoti izskatāmajā lietā. Faktiski puses ir vienisprātis, ka šie grozījumi ir notikuši pēc perioda, kas tiek apskatīts apstrīdētajā lēmumā. Turklāt šī atsauce apstrīdētajā lēmuma vienīgi kalpoja kā piemērs tiesiskajam regulējumam par biržām, kas nostiprina *CBF* statusu, ciktāl tas attiecas uz biržas darījumiem vispār.

72 Treškārt, ir jānoraida kā nepamatots prasītāju arguments par to, ka Komisija neesot izdarījusi nekādu konstatējumu saistībā ar konkurences attiecībām, kas faktiski pastāv starp gala depozitārijiem un starpniekiem klīringa un norēķinu pakalpojumu jomā. Faktiski Komisija šīs konkurences attiecības pārbaudīja visā savā ekonomiskajā analīzē un, it īpaši ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, daļā, kas attiecas uz jautājumu par aizstājamību no piedāvājuma un pieprasījuma viedokļa. Turklāt, kā tā pati norādījusi, Komisija apstrīdētā lēmuma 176.–189. apsvērumā ir ņēmusi vērā *EB* argumentus un *Bundesbank* īsumā izklāstītos apsvērumus tiesas sēdē.

73 Pamatojoties uz visu iepriekš minēto, ir jākonstatē, ka prasītājas nav pierādījušas, ka Komisija bija pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā, nolemjot, ka konkrētais tirgus bija *CBF* primāro klīringa un norēķinu pakalpojumu attiecībā uz vērtspapīriem, kas emitēti saskaņā ar Vācijas tiesībām, sniegšana tādiem starpniekiem kā CVD un SCVD, ka šajā tirgū *CBF* faktiski bija monopols un tāpēc tas bija neaizstājams darījumu partneris.

74 Līdz ar to pirmais pamats ir jānoraida.

2. *Par otro pamatu — dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas neesamību*

75 Šis pamats iedalās divās sadaļas. Pirmkārt, prasītājas apgalvo, ka tās nav ļaunprātīgi atteikušas sniegt *EB* piekļuvi *Cascade RS* un ka *EB* nav cietusi nekādu ļaunprātīgu diskrimināciju. Otrkārt, tās apgalvo, ka *EB* piemērotās cenas nav bijušas diskriminējošas.

Par pirmo sadaļu — dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas un ļaunprātīgas diskriminācijas neesamību no prasītāju puses

Lietas dalībnieku argumenti

76 Prasītājas noliedz, ka tās būtu ļaunprātīgi liegušas *EB* piekļuvi *Cascade RS*. Tās apgalvo, ka piekļuves sniegšanas sagatavošana un apspriešana ir bijušas īpaši grūtas ar *EB* saistītu iemeslu dēļ. Vispirms laika periodā no 1999. gada augusta līdz 2000. gada janvārim notika vienīgi sākotnējas diskusijas, jo *EB* piekļuvi lūdza tikai 2000. gada 28. janvārī. Turpinot, laika periodā no 2000. gada februāra līdz novembrim piekļuves sniegšana paredzētajā datumā nenotika, jo *EB* nebija gatava. Visbeidzot, laika periodā no 2000. gada decembra līdz 2001. gada novembrim sarunas par šīs piekļuves sniegšanu sagādāja grūtības komerciālo un ekonomisko attiecību starp prasītājām un *EB* reorganizācijas dēļ.

77 Prasītājas uzskata, ka Komisija balstās uz kļūdainu izpratni par to, kā *CBF* apstrādā vārda akcijas. Tādējādi apstrīdētajā lēmumā neesot apskatīta viena no divām *Cascade RS* norēķina funkcijām. Turklāt Komisija aizmirstot, ka pastāv atsevišķa piekļuve *Cascade* un atsevišķa — *Cascade RS*, kas nozīmē atšķirīgus datus, jo informācija par

norēķiniem ir jānosūta uz *Cascade* un informācija par akcionāriem — *Cascade RS*. Prasītājas piebilst, ka abos gadījumos šī informācijas nosūtīšana var notikt manuāli vai automātiski un ka attiecīgajam starpnieku depozitārijam ir jāizvēlas izveidojamās piekļuves veidi.

78 No Komisijas norādītajām 1999. gada 3. augusta un 29. oktobra un 2000. gada 31. janvāra vēstulēm skaidri izrietot, ka *EB* vēlējās nosūtīt datus par norēķiniem par vārda akcijām, izmantojot piekļuvi *Cascade* (vārda akcijas), pilnīgi automatizētā veidā un datus par akcionāru, izmantojot piekļuvi *Cascade RS*, manuāli, pat ja būtu piedāvāta arī manuālā piekļuve *Cascade* un to būtu iespējams sniegt nekavējoties. Komisija neesot nošķīrusi ne šos divus piekļuves veidus, ne manuālo piekļuvi *Cascade RS* un tās papildu funkciju "Power of Attorney", kas neparedzot, ka lietotājs nosūtītu jebkādus datus par akcionāru, jo runa esot par automātisku reģistrāciju, ko veic pati *Cascade RS*.

79 Prasītājas apgalvo, ka tās jau bija šos argumentus izvirzījušas administratīvā procesa laikā, konkrētāk, 2003. gada 1. decembra procesuālajos rakstos, izraksti no kuriem ietverti pielikumā atbildes rakstam, un 2003. gada 30. maija procesuālajā rakstā. Minētās vēstules arī apstiprinot prasītāju argumentu, ka *EB* ir bijis iespējams jau pirms 2002. gada marta iegūt automatizētu piekļuvi *Cascade RS*. Tās turklāt precizē, ka funkcija "Power of Attorney" un automatizētā reģistrācija nav tas pats, kas piekļuve datu par akcionāriem nosūtīšanai.

80 Abu *EB* pieprasīto piekļuves veidu kombinācijas izveidošana esot viens no iemesliem tehniskajai sarežģītībai, sagatavojot piekļuves sniegšanu *EB CBF* apstrādes sistēmai. Faktiski pilnībā automatizēta piekļuve prasa nozīmīgas izmaiņas datorsistēmās, padziļinātu sagatavošanos un daudzas testēšanas sērijas. Šī iemesla dēļ un lai atļautu starpnieku depozitārijiem plānot un sagatavoties, *CBF* automatizētās piekļuves izveido

un groza tikai konkrētos palaišanas datumos divas reizes gadā. *EB* bija paredzējusi palaišanas datumus 2000. gada aprīlī un septembrī.

81 Tāpat no vēstuļu apmaiņas starp *EB* un *CBF* izrietot, ka *EB* nesagatavotības dēļ nebija iespējams sniegt piekļuvi divos paredzētajos palaišanas datumos. Šajā sakarā prasītājas apgalvo, ka pat Komisija atzina, ka *EB* bija konstatējusi, ka pēc 2000. gada aprīļa tuvākais iespējamais datums piekļuves sniegšanai bija 2000. gada septembris. *EB* tādējādi esot vēlējusies atlikt ne tikai tā dēvēto "RTS" (*real time settlement*) automatizāciju, bet arī pilnībā automatizētas piekļuves izveidošanu datu par norēķiniem nosūtīšanai, lai tās tiktu izveidotas vienlaicīgi. 2000. gada septembrī *CBF* esot veikusi visus testēšanas un sagatavošanas darbus (it īpaši *EB* sadarbības partneru apmācību 2000. gada 11. septembrī, dokumenti par kuru ir pievienoti pielikumā atbildes rakstam) un piecas darba dienas esot sniegusi un nodrošinājusi *EB* piekļuvi atbilstoši tās pieprasījumam, ko esot atzinusi arī *EB*. Saskaņā ar prasītāju viedokli, šī piekļuves sniegšana ir palikusi bez turpinājuma, jo *EB* nav laikā pabeigusi nepieciešamos sagatavošanas darbus. 2000. gada 30. oktobrī paredzētā ārkārtas piekļuves sniegšana arī neesot notikusi tā paša iemesla dēļ, un *EB* to esot pārcēlusi uz 2000. gada 1. decembri.

82 Saskaņā ar prasītāju viedokli Komisija nav ņēmusi vērā apstākli, ka *CBF* prakse, kas attiecīgajā periodā paredzēja vārda akcijas ieguvēja (ekonomiskais īpašnieks) vārda, nevis pilnvarnieka ar neierobežotām tiesībām vai pilnvarnieka, kas rīkojas atbilstoši pilnvarojuma robežām (juridiskais/nominālais īpašnieks), ierakstīšanu emitenta akciju reģistrā, *EB* izraisīja nopietnu problēmu. Tas izrietot no dažādām Komisijas minētajām vēstulēm, kā arī no *EB* rīcības pēc piekļuves sniegšanas, kad tā neesot izmantojusi manuālo piekļuvi *Cascade RS* un neesot nosūtījusi datus par akcionāriem.

83 Pamatojot argumentus par divu veidu piekļuvi, ko *EB* esot lūgusi *CBF*, tās atteikumu reģistrēt vārda akcijas uz ekonomiskā īpašnieka vārda un *EB* atbildību par piekļuves sniegšanas neuzsākšanu, prasītājas kā pierādījumu ir iesniegušas *CBF* "Klīringa un norēķina" dienesta vadītāja liecības faktisko apstākļu rašanās laikā.

84 Turpinot, prasītājas uzskata, ka laika periodā no 2000. gada decembra līdz 2001. gada novembrim sarunas par piekļuves sniegšanu bija saistītas ar citu jautājumu apspriešanu starp *CBF* un *EB*. Proti, *CBF* esot atlikusi piekļuves sniegšanu *EB* no 2001. gada oktobra uz novembri, atbildot uz atteikumu tās lūgumam sniegt piekļuvi *Euroclear France* attiecībā uz visiem Francijas vērtspapīriem. *CBF* esot rīkojusies tā sauktajā *quid pro quo* un nevis ļaunprātīgā veidā. Savā atbildē uz Komisijas informācijas pieprasījumu prasītājas neesot minējušas šo problēmu, jo uzdotais jautājums attiecās uz CVD, nevis uz SCVD. Turklāt Komisijas argumentācija šajā jautājumā esot pretrunīga.

85 Pretēji Komisijas norādītajam jautājumi par atlīdzību un īpašo pakalpojumu sniegšanas paplašināšanu esot bijuši cieši saistīti ar *EB* piekļuvi *CBF* sistēmai, un abas sabiedrības to tā esot uztvērušas. 2001. gada 15. marta iekšējā piezīmē, uz kuru atsaucās prasītājas un ko Komisija pievienojusi pielikumā atbildes rakstam, *EB* esot pat ierosinājusi, ka piekļuve būtu jāizmanto vienīgi kā arguments saistībā ar pārrunām par cenu. Tādējādi Komisija esot atzinusi, ka pārrunās *EB* vienlaikus mēģināja sasniegt vairākus mērķus. Šajā sakarā *EB* esot iestājusies vienīgi pret to, ka jautājums par grozījumiem tiktu iekļauts tilta nolīgumā.

86 *EB* vēlējās pilnīgu komplekso un savstarpējo ekonomisko attiecību starp *CBF* un *EB* reorganizāciju. Prasītājas šo argumentu balsta uz dokumentiem par abu sabiedrību tikšanās reizēm, kas notika 2000. gada 23. oktobrī un 2001. gada 21. martā. Tās šajā sakarā apgalvo, ka Komisija neapstrīd vēstules par pirmo sanāksmi saturu. Turklāt atkārtotas pārrunas bija nepieciešamas no komerciālā viedokļa un tāpēc bija objektīvi pamatotas. Tāpat prasītājas apgalvo, ka sarunas par visiem šiem jautājumiem tika uzsāktas vienā un tajā pašā periodā. Šajos apstākļos tām nevar pārmest nedz to, ka tās šajās sarunās ir vēlējušas īstenot pašas savas intereses, nedz to, ka tās būtu vilcinājušas attiecībā uz *EB*.

87 Prasītājas uzskata, ka nav ļaunprātīgi radīti šķēršļi ne no nodoma radīt šķēršļus, ne no šķēršļu seku viedokļa. Pirmkārt, pat ja atzītu, ka tās bija novilcinājušas piekļuves sniegšanu, tas nepamatojot to, ka tām tiek pārmesta ļaunprātīga izmantošana EKL 82. panta izpratnē, jo tās neesot mēģinājušas sasniegt pret konkurenci vērstu mērķi.

Tādējādi Komisija neesot atsaukusies ne uz vienu norādi, kas varētu pamatot tās secinājumu, ka prasītājas būtu atlikušas piekļuves sniegšanu, lai traucētu *CBL* konkurentam efektīvi sniegt savus pakalpojumus. Realitātē *CBL* esot saņēmusi to pašu piekļuvi krietni vēlāk nekā *EB*, 2002. gada martā.

88 Otrkārt, attiecībā uz šķēršļu sekām prasītājas uzskata, ka dominējoša stāvokļa ļaunprātīga izmantošana pastāv vienīgi tad, ja uzņēmuma, kuram, kā tiek apgalvots, radīti šķēršļi, konkurētspēja bija vai varēja būt nozīmīgi ietekmēta. Kavēšanos, noslēdzot līgumu, var pielīdzināt atteikumam noslēgt līgumu vienīgi tad, ja tā tam ir līdzvērtīga no ierobežojošo seku viedokļa. Tai vismaz esot jāvar liegt vai ilgstoši traucēt konkurentu piekļuvi dominētajam tirgum vai tos izslēgt no tirgus. Turklāt atsauce uz Komisijas agrākajiem lēmumiem apstrīdētajā lēmumā nav atbilstoša, jo pretēji izskatāmajai lietai tie bijuši balstīti uz šo kvalificēto ierobežojošo ietekmi. Ņemot vērā šos kritērijus, prasītājas neesot rīkojušas ļaunprātīgi EKL 82. panta izpratnē.

89 Komisija neesot pierādījusi, ka *EB* radīts šāds konkurencei nelabvēlīgs stāvoklis. Realitātē *EB* un *CBL* Eiropā vairumā gadījumu esot bijusi netieša piekļuve CVD. Starpniecība esot notikusi vairākos līmeņos, šiem līmeņiem vismaz potenciāli savstarpēji konkurējot. Netieša piekļuve acīmredzami neesot konkurencei nelabvēlīgs stāvoklis. Pat cenu atšķirība neietekmē starpnieka depozitārija lēmumu izvēlēties tiešo vai netiešo piekļuvi *CBF*.

90 Turklāt Komisija esot kļūdaini pamatojusies uz vārda akciju nozīmi Vācijā tā vietā, lai ņemtu vērā to, cik nozīmīgas *EB* ir Vācijas vārda akcijas. Tā neesot ņēmusi vērā, ka *EB* veic klīringu un norēķinus vienīgi par komercdarījumiem ar vērtspapīriem, kurus tirgo uz savstarpējas vienošanās pamata un galvenokārt aizņēmumu tirdzniecības ietvaros. Šāda veida uzņēmējdarbībā un it īpaši *EB* darbībā Vācijas vārda akcijām praktiski neesot nozīmes un tās neesot obligāts elements, tai sniedzot pilnīgu klīringa un norēķinu pakalpojumu. Skaidrs, ka *EB* darījumu daļa *CBF* esot palielinājusies, kopš *EB* varēja reģistrēt juridiskos īpašniekus 2002. gada beigās. Tomēr *EB* vārda akciju, kas noguldītas *CBF*, daļa, kura esot veidojusi 1 % 2002. gadā, esot samazinājusies līdz 0,24 % 2004. gadā.

Turklāt norādītais skaitlis 9,2 miljoni Amerikas Savienoto Valstu dolāru (USD), kas ir izmaksu ietaupījums darījumiem ar vārda akcijām, ko būtu varējusi ietaupīt *EB*, esot neticams.

91 Visbeidzot, prasītājas apgalvo, ka *EB* nav cietusi nekādu diskrimināciju no *CBF*. Tās norāda, ka Austrijas un Francijas centrālie depozitāriji esot ieguvuši savu piekļuvi agrāk, jo tie vēlējās manuālu piekļuvi, ko varēja piešķirt katrā laikā un relatīvi ātri. *CBL* brīdī, kad tai tika sniegta piekļuve, jau esot veikusi visus tehniskos sagatavošanas darbus. Šajā sakarā prasītājas piebilst, ka, lai salīdzinātu laika periodu no brīža, kad iesniegts lūgums sniegt piekļuvi, līdz piekļuves sniegšanai, ir jāņem vērā nevis sniegto pakalpojumu salīdzināmība, bet gan vienīgi piekļuves veids, no tā izrietošie piekļuves sniegšanas datumi un iespējamās tehniskās problēmas, kas var rasties.

92 Komisija apstrīd šos argumentus un uztur spēkā secinājumus, kas izdarīti apstrīdētajā lēmumā.

Pirmās instances tiesas vērtējums

93 Vispirms jāatzīmē, ka no pastāvīgās judikatūras izriet, ka, lai gan kopumā Kopienu tiesas veic vispusīgu pārbaudi jautājumā par to, vai ir izpildīti nosacījumi konkurences noteikumu piemērošanai, tomēr šo tiesu veiktajai kontrolei attiecībā uz Komisijas veiktu sarežģītu ekonomisko vērtējumu jāaprobežojas ar pārbaudi, vai ir ievērotas procesuālās normas un pienākums norādīt pamatojumu, kā arī faktu saturiskā pareizība, vai nav pieļauta acīmredzama kļūda vērtējumā un vai nav notikusi pilnvaru nepareiza izmantošana (skat. iepriekš 47. punktā minēto spriedumu lietā *Microsoft*/Komisija, 87. punkts un tajā minētā judikatūra).

94 Turklāt, tā kā Komisijas lēmums ir sarežģītu tehnisku vērtējumu rezultāts, šie vērtējumi principā ir pakļauti ierobežotai tiesas pārbaudei, kas nozīmē, ka Kopienu tiesas nevar aizstāt Komisijas veikto faktu vērtējumu ar savu vērtējumu (skat. iepriekš 47. punktā minēto spriedumu lietā *Microsoft*/Komisija, 88. punkts un tajā minētā judikatūra).

95 Tomēr, lai arī Kopienu tiesas atzīst Komisijai piešķirto rīcības brīvību ekonomisko vai tehnisko vērtējumu jomā, tas tomēr nenozīmē, ka Kopienu tiesām ir jāatturas no Komisijas veiktās šāda rakstura datu interpretācijas pārbaudīšanas. It īpaši Kopienu tiesām ir jāpārbauda ne vien izvirzīto pierādījumu saturiskā precizitāte, ticamība un konsekvence, bet arī jākontrolē, vai šie pierādījumi veido visu atbilstošo datu kopumu, kas ir jāņem vērā, lai izvērtētu sarežģītu situāciju, un vai šo pierādījumu raksturs ļauj pamatot no tiem izdarītos secinājumus (skat. iepriekš 47. punktā minēto spriedumu lietā *Microsoft*/Komisija, 89. punkts un tajā minētā judikatūra).

96 Tieši šo principu kontekstā ir jāizvērtē prasītāju dažādie argumenti.

— Par lūguma sniegt piekļuvi datumu

97 Apstrīdētajā lēmumā ir minētas un citētas atsevišķas rindkopas no vēstuļu apmaiņas starp *EB* un *CBF* attiecīgajā laika periodā. Protams, ir jākonstatē, ka ne no vienas no šīm vēstulēm neizriet formāls *EB* lūgums sniegt piekļuvi. Tā 1999. gada 3. augusta vēstule, ko Komisija uzskata par *EB* lūgumu sniegt piekļuvi *Cascade RS*, parāda, ka *EB* uzdeva tehniskus jautājumus un lūdza sniegt informāciju par to, kas jāveic, lai izveidotu šo piekļuvi. *EB* it īpaši tajā uzdod jautājumu par to, kā praksē īstenot šo tiešo piekļuvi. Tomēr no šī vēstules izraksta izriet, ka starp abām sabiedrībām ir notikušas vairākas sarunas par *EB* piekļuvi un ka šīs sarunas varēja tai likt domāt, ka nebija jāizsaka formāls lūgums. Turklāt pēc *EB* atkārtota lūguma 1999. gada 24. septembra elektroniskā pasta vēstulē *CBF* 1999. gada 19. oktobra atbilde liek domāt tāpat, jo tajā apskatīti tehniskie

nosacījumi, lai sniegtu piekļuvi attiecībā uz datu par akcionāriem nosūtīšanu. Turklāt 1999. gada 20. septembra vēstulē *EB* atzīmē, ka vairāki tās lūgumi ir palikuši bez atbildes, tostarp attiecībā uz tiešo saikni ar *Cascade RS*.

98 Prasītāju argumentācija, ka šis lūgums sniegt piekļuvi esot izdarīts 2000. gada 28. janvāra sanāksmē, nav pārliecinoša. Faktiski no šīs sanāksmes protokola izriet, ka abas sabiedrības tās laikā drīzāk bija apspriedušas piekļuves sniegšanas kārtību, kas ļauj pieņemt, ka tās uzskatīja, ka lūgums sniegt piekļuvi jau bija pienācīgi izteikts. To apstiprina 2000. gada 3. februāra vēstule, kurā minēts, ka *EB* uzskatīja, ka pēdējā abu sabiedrību sanāksme tām ļāva "sākt virzīties" jautājumā par piekļuvi noteiktiem pakalpojumiem, konkrētāk, piekļuvi *Cascade RS* un *RTS* automatizāciju.

99 No iepriekš minētā izriet, ka Komisija, ņemot vērā saraksti starp *EB* un *CBF*, varēja pamatoti secināt, ka 1999. gada 3. augustā bija izteikts lūgums sniegt piekļuvi.

— Par šķietamajām Komisijas interpretācijas kļūdām attiecībā uz *EB* pieprasīto divu veidu piekļuvi

100 Pirmkārt, pretēji prasītāju apgalvotajam Komisija apstrīdētā lēmuma 48. apsvērumā neuzskatīja, ka pastāv tikai viena piekļuve *CBF* apstrādes sistēmai vārda akcijām. Gluži pretēji, no apstrīdētā lēmuma izriet, ka Komisija atsaucās uz piekļuvi *Cascade RS* apakšsistēmai, ko tā skaidri nošķīra no *Cascade* sistēmas, un ka tā nošķīra šos divus iespējamos piekļuves veidus — manuālo piekļuvi (ko dēvē arī par piekļuvi "tiešsaitē") un automatizēto piekļuvi (apstrīdētā lēmuma 46. un 48. apsvērums).

101 Otrkārt, prasītājas apgalvo, ka Komisija kļūdaini interpretējusi starp pusēm nosūtītās elektroniskā pasta vēstules. To pareiza interpretācija pierādot, ka galvenā problēma bija nevis lūgums sniegt manuālo piekļuvi *Cascade RS*, bet gan lūgums sniegt automatizēto piekļuvi *Cascade*, kā arī pieprasītās abu veidu piekļuves kombinācija. To argumentācija galvenokārt balstās uz attiecīgo elektroniskā pasta vēstuļu interpretāciju, kas atšķiras no Komisijas interpretācijas.

102 No apstrīdētā lēmuma izriet, ka administratīvajā procesā analizētais jautājums bija jautājums par tiešo piekļuvi *Cascade RS*, jo *EB* jau bija piekļuve *Cascade* attiecībā uz uzrādītāja akcijām, un ka šajā brīdī tā bija lūgusi tiešo piekļuvi *CBF* attiecībā uz vārda akcijām. Tādējādi apstrīdētais lēmums balstās uz konstatāciju, ka *EB* bija lūgusi tiešo piekļuvi *Cascade RS*, ka *CBF* tai bija atbildējusi, ka manuālo piekļuvi varēja sniegt pietiekami viegli, un ka piekļuve, kas galu galā tika iegūta 2001. gada 19. novembrī, bija manuāla. Komisija no tā secināja, ka *EB* gaidīja vairāk nekā divus gadus, lai iegūtu piekļuvi, kuru saskaņā ar *CBF* viedokli varēja izveidot viegli.

103 Nonākot pie šāda konstatējuma, Komisija pareizi interpretēja starp pusēm nosūtītās elektroniskā pasta vēstules. Faktiski, ja, kā to apgalvo prasītājas, lai piekļūtu klīringa un norēķinu pakalpojumiem par vārda akcijām, *EB* bija jāiegūst — papildus tās jau esošajai automatizētajai piekļuvei *Cascade* attiecībā uz uzrādītāja akcijām un manuālajai piekļuvei *Cascade RS* — cita piekļuve *Cascade* vārda akcijām un ja šāda kombinācija bija problēma *CBF*, būtu bijis saprātīgi pārrunu starp abām sabiedrībām ietvaros to norādīt *EB* vai pat, iespējams, tai piedāvāt alternatīvu risinājumu, vēl jo vairāk tādēļ, ka *EB* savā 1999. gada 3. augusta elektroniskā pasta vēstulē vaicāja, kā tā var "praksē īstenot šo tiešo piekļuvi".

104 Balstoties uz saraksti starp abām sabiedrībām, ir jāatzīmē, ka *CBF* nevienā brīdī nenorādīja *EB* uz iespējamo problēmu saistībā ar divu atsevišķu piekļuvju sniegšanu —

vienu manuālo un otru automatizēto. Faktiski atsevišķa piekļuve *Cascade* nekad netika minēta un visas pārrunas starp prasītājām un *EB* attiecās uz jautājumu par piekļuvi *Cascade RS*. Kad 1999. gada 19. oktobra elektroniskā pasta vēstulē (apstrīdētā lēmuma 52. apsvērums) *CBF* piemin nozīmīgas izmaiņas sistēmā un automatizētajai saiknei nepieciešamās analīzes, tā atbild uz *EB* jautājumiem par *RTS* automatizāciju. Savukārt šajā pašā elektroniskā pasta vēstulē *CBF* tāpat attiecībā uz tiešo piekļuvi *Cascade RS* norāda, ka manuālo piekļuvi var izveidot pietiekami viegli. Prasītājas norāda uz dažādu veidu piekļuvēm *Cascade* un *Cascade RS* tikai savā 2003. gada 1. decembra atbildē Komisijai, tas ir, pēc tam, kad bija piešķirta piekļuve *Cascade RS*. Turklāt prasītājas to vienīgi piemin (tekstā un pielikumā pievienotajā tabulā), taču neapgalvo, ka viens konkrēts piekļuves veids vai abu piekļuves veidu kombinācija tām radītu problēmu.

105 Turklāt no apstrīdētā lēmuma 256. apsvēruma izriet, ka administratīvajā procesā prasītājas uzskatīja, ka *EB* jau bija tiešsaistes piekļuve *Cascade* 1999. gada augustā un ka ar tiešsaistes piekļuves sniegšanu *Cascade RS* būtu bijis jāpietiek, lai *EB* varētu apstrādāt vārda akcijas, tieši izmantojot *CBF*. Turklāt tās bija norādījušas, ka brīdī, kad *EB* tika sniegta piekļuve *Cascade RS*, tā "tehnisku iemeslu dēļ [..] bija iespējama tikai manuāli" (apstrīdētā lēmuma 258. apsvēruma ceturtais ievilkums), un neminēja nekādu problēmu, kas būtu saistīta ar automatizēto piekļuvi *Cascade* vai abu veidu piekļuves kombināciju. Turklāt *CBF* 2002. gada 24. maija vēstulei pievienotajā piezīmē ar nosaukumu "Processing of registered shares in Germany", ko Komisija ir pievienojusi savam iebildumu rakstam, ir aprakstīts vārda akciju apstrādes process, un tajā norādīts vienīgi uz *Cascade RS*.

106 Katra ziņā, pat ja piekļuve *Cascade RS* tehniski notiek divos veidos, tas nevarētu grozīt administratīvajā procesā konstatēto faktu vērtējumu. Prasītāju paskaidrojumi, ka automatizētajai piekļuvei bija vajadzīgas nozīmīgas izmaiņas informātikas sistēmās, padziļināti sagatavošanas darbi un daudzas testu sērijas un attiecīgi to varēja uzsākt sniegt tikai divas reizes gadā, nevar pārliecinoši pamatot to, ka divus gadus jāgaida saikne, kas ir daļa no *CBF* šā brīža prakses un kuru tā parasti piešķir dažu mēnešu laikā. Salīdzinājumam prasītājas norāda, ka *CBL* pieprasīja tieši tādu pašu kombināciju kā *EB* un ieguva piekļuvi tikai četru mēnešu laikā. Prasītājas apstiprina, ka tas ir bijis iespējams, jo *CBL* bija veikusi visus piekļuves sniegšanai vajadzīgos sagatavošanās darbus. Šis paskaidrojums ir pretrunā prasītāju apgalvojumam, ka esot bijis grūti

saprātīgā termiņā apmierināt *EB* lūgumu sniegt piekļuvi tās lūguma specifikas dēļ, kombinējot divus atsevišķus piekļuves veidus. Turklāt pašas prasītājas apgalvo, ka piekļuves veidus var kombinēt pēc izvēles un ka tieši klients izvēlas, kuru piekļuves veidu *CBF* tas vēlas iegūt.

107 Prasītājas tāpat apgalvo, ka ir tikusi piedāvāta manuālā piekļuve *Cascade* un ka to esot bijis iespējams instalēt nekavējoties. Tomēr, kā to atzīmēja Komisija, tās šajā sakarā nav iesniegušas nekādus piedāvājumus. Vēl jo mazāk tas izriet no izrakstiem no abu sabiedrību sarakstes. Līdz ar to Komisija pamatoti uzskatīja, ka prasītājas nevarēja pārliecinoši apgalvot, ka tās bija piedāvājušas manuālo piekļuvi *Cascade* un ka *EB* bija to noraidījusi, uzstājot uz automatizēto piekļuvi (apstrīdētā lēmuma 258. apsvēruma pirmais ievilkums).

108 Prasītāju argumentam par *Cascade RS* papildu funkciju "Power of Attorney" nav nozīmes. Faktiski piekļuve, kas *EB* tika piešķirta 2001. gada novembrī, bija manuāla un funkcija "Power of Attorney" bija pieejama tikai no 2002. gada marta. Līdz ar to tas nevar likt apšaubīt Komisijas veikto faktu vērtējumu.

109 Visbeidzot, tas pats attiecas uz argumentu saistībā ar *Cascade RS* norēķinu funkciju. Faktiski runa ir par tehnisku precizējumu, kas nebija minēts abu sabiedrību sarakstē un kas tādēļ, pat ja tiktu pierādīts, nevarētu likt apšaubīt Komisijas veikto faktu vērtējumu.

110 Ņemot vērā iepriekš minēto, ir jāsecina, ka Komisija, pamatojoties uz abu sabiedrību saraksti, kā arī informāciju, kas tai bija iesniegta administratīvajā procesā, ir pamatoti secinājusi, ka *EB* bija lūgusi piekļuvi *Cascade RS* un ka tā neuzstāja uz specifisku piekļuves veidu.

111 Šajos apstākļos nevar piekrist prasītāju argumentācijai.

— Par argumentāciju, ka *EB* neesot veikusi visus piekļuves sniegšanai vajadzīgos sagatavošanās darbus

112 Dažādie prasītāju izvirzītie argumenti ar mērķi pamatot to, ka *EB* netika ātrāk sniegta piekļuve, jo tā neesot veikusi visus nepieciešamos sagatavošanas darbus, nav pārliecinoši.

113 Pirmkārt, tā tas ir attiecībā uz argumentu par iespēju sniegt automatizēto piekļuvi vienīgi palaišanas datumos, tas ir, divas reizes gadā, pavasarī un rudenī. No vienas puses, palaišanas datumu princips, kā to norāda pašas prasītājas, ir saistīts ar automatizēto piekļuvi, kas, pamatojoties uz iepriekšminētajiem apsvērumiem, nebija izšķiroša izskatāmajā lietā. No otras puses, šis princips neizriet no sarakstes, kas atkārtota apstrīdētajā lēmumā. Lai gan ir tiesa — kā to norāda prasītājas —, ka *EB* viceprezidents rakstīja, ka no *CBF* viedokļa nākamais iespējamais datums pēc 2000. gada aprīļa ir tikai 2000. gada septembris (2000. gada 31. janvāra elektroniskā pasta vēstule), šķiet, ka pēc 2000. gada septembra palaišanas datums tika pilnībā atmests. Tādējādi nākamie paredzētie datumi bija 2000. gada 30. oktobris un 4. decembris. Turklāt ar 2000. gada 30. septembra un 13. oktobra elektroniskā pasta vēstulēm *CBF* bija aicinājusi *EB* tai paziņot datumu, kurā tā uzskata, ka tā būs gatava piekļuves sniegšanai, lūdzot par to paziņot trīs nedēļas vai piecpadsmit dienas pirms šī datuma. Nav minēti nekādi ierobežojumi no palaišanas datumu viedokļa. Piemēram, savā 2000. gada 4. decembra, kas bija izvēlētais datums piekļuves sniegšanai, bet kuru *CBF* neievēroja, paziņojumā *EB* raksta, ka tā var būt spiesta šo palaišanu atlikt uz nākamā gada sākumu. Beigu beigās *EB* ieguva piekļuvi 2001. gada 19. novembrī.

114 Lai gan izteicieni "palaišanas datums" vai "palaišana" bieži atkārtojas abu sabiedrību sarakstē, tie tiek lietoti kā sinonīmi piekļuves sniegšanas datumam. Tātad ir jāizvērtē,

vai *EB* izdarīja visu nepieciešamo piekļuves sniegšanai neatkarīgi no palaišanas datumiem, kā tos norādījušas prasītājas, proti, aprobežojoties ar divām iespējām gadā.

115 Otrkārt, prasītājas uzskata, ka kavēšanos izraisīja *EB* iestāšanās pret *CBF* praksi attiecīgajā periodā, saskaņā ar kuru emitenta akciju reģistrā bija reģistrējams vārda akciju ieguvējs, nevis juridiskais īpašnieks. Apstrīdētajā lēmumā (255. apsvērums) Komisija uzskatīja, ka prasītājas nebija pierādījušas, ka *EB* komentāri par reģistrācijas mehānismu, kuram tā dod priekšroku, ir tādi, kas traucētu vai aizkavētu tiešas piekļuves *Cascade RS* piešķiršanu. Šajā sakarā jāpiebilst, ka tas neattiecas vienīgi uz *EB* komentāriem, bet arī uz *CBF* komentāriem. Izrādās, ka *CBF* arī bija norādījusi uz šo problēmu, konkrētāk, savā 1999. gada 19. oktobra elektroniskā pasta vēstulē, kurā tā precizē, ka, lai *EB* būtu tiešā piekļuve sistēmai, tai būtu jāpiekrīt ievadīt visus personīgos datus par katru īpašnieku — labuma guvēju un/vai ieguldītāju. Turklāt no abu sabiedrību 2000. gada 28. janvāra sanāksmes protokola (2000. gada 31. janvāra elektroniskā pasta vēstule) izriet, ka šis jautājums tajā tika apspriests un ka *EB* piedāvāja risinājumu, kuru, kā šķiet, *CBF* nav noraidījusi. Turklāt prasītājas atzīst, ka pat laika periodā pēc piekļuves sniegšanas *EB* un līdz pat "Power of Attorney" funkcijas izveidošanai, kas šo problēmu atrisināja 2002. gadā, *EB* neizmantoja manuālo piekļuvi *Cascade RS* attiecībā uz datiem par akcionāriem un nenosūtīja šos datus. Kā pamatoti apgalvo Komisija, šis apstāklis pierāda, ka piekļuves piešķiršana bija iespējama, neatrisinot jautājumu par juridiskā īpašnieka reģistrāciju.

116 Treškārt, attiecībā uz argumentu, ka *EB* esot atlikusi 2000. gada aprīlī, septembrī un oktobrī paredzēto piekļuves sniegšanu, šie jautājumi ir gari analizēti apstrīdētajā lēmumā. Tādējādi visupirms Komisija pamatoti uzskatīja, ka no 2000. gada 31. janvāra elektroniskā pasta vēstules nekādi neizrietēja, ka *EB* nebija gatava piekļuves sniegšanai aprīlī. Tajā vienīgi norādīts, ka pēc aprīļa nākamais iespējamais palaišanas datums *CBF* ir septembris. Kad tā 2000. gada 31. marta elektroniskā pasta vēstulē raksta, ka attiecīgajā stadijā tā nevar veikt palaišanu aprīlī, tā atsaucas tikai uz *RTS* sistēmu un nevis uz piekļuvi *Cascade RS*. Turklāt 2000. gada 3. aprīļa atbildē *CBF* izsaka savu piekrišanu atlikt *RTS* automatizācijas palaišanu, vienlaikus vaicājot, vai, ciktāl tas attiecas uz tiešo piekļuvi *Cascade RS*, paliek spēkā palaišana 2000. gada septembrī

(apstrīdētā lēmuma 57., 59. un 60. apsvērums). Prasītāju arguments, ka *EB* savā 2000. gada 31. janvāra elektroniskā pasta vēstulē bija norādījusi, ka tā vēlas izveidot saikni vienlaikus ar *RTS* automatizāciju un ka līdz ar to tā vēlētos atlikt tās abas kopā, tādējādi ir pretrunā tam, kā *CBF* izprata situāciju lietas faktu laikā.

117 Otrkārt, vēl jo vairāk pārliecinošs nešķiet prasītāju arguments, ka *CBF* bija veikusi sagatavošanas darbus (konkrētāk, apmācību *EB*) un sniegusi piekļuvi *Cascade RS* 2000. gada 18. septembrī, ko *EB* neesot varējusi izmantot, jo tā neesot laikā pabeigusi sagatavošanas darbus. Protams, ir tiesa, ka savā 2000. gada 12. septembra elektroniskā pasta vēstulē, kas adresēta *EB*, *CBF* izteikusi nostāju "dažas dienas, pirms [*EB*] sāk izmantot *Cascade RS*". Tomēr tā uzdeva jautājumu, kurā datumā *EB* uzsāks izmantot *Cascade RS* un kurā datumā būtu pieejams vārda akcijām paredzētais konts. *EB* atbildēja ar 2000. gada 15. septembra elektroniskā pasta vēstuli, ka pāreja bija paredzēta 30. oktobrī, taču tā varētu tikt atlikta. Turklāt 2000. gada 19. septembra iekšējā vēstulē *EB* norāda uz šo neaktīvo piekļuvi, kuru būtu bijis jāslēdz līdz "īstajam palaišanas datumam" (apstrīdētā lēmuma 62.–64. apsvērums). No tā izriet, ka ir pareizs Komisijas pamatojums, saskaņā ar kuru 2000. gada 18. septembrī sniegtā piekļuve *Cascade RS* nebija aktīva piekļuve un tāpēc nedarbojās tiešsaistē, un tā tika piešķirta negaidītā veidā. Prasītājas tāpat apgalvo, ka *EB* bija likusi saprast, ka tā varētu ievērot septembra termiņu. Tomēr, kā norāda Komisija, tās šajā sakarā nesniedz nekādus pierādījumus. Šajā ziņā *Powerpoint* prezentācija *EB* personāla apmācībai 2000. gada 11. septembrī un sekojošā elektroniskā pasta vēstuļu apmaiņa pierāda vienīgi to, ka šāda apmācība notika, ko Komisija neapstrīd, taču tas neļauj secināt, ka *EB* bija informēta par precīzu datumu, kad tai tiks sniegta piekļuve.

118 Turklāt pēc piekļuves nesniegšanas *CBF* paziņoja *EB* konkrētus nosacījumus, kas bija izpildāmi pirms piekļuves sniegšanas, proti, informāciju par klientiem un to, ka *EB* norāda iecerēto datumu trīs vai divas nedēļas agrāk (attiecīgi ar 2000. gada 30. septembra un 13. oktobra elektroniskā pasta vēstulēm, kas pārņemtas apstrīdētā lēmuma 65. un 67. apsvērumā). Šie nosacījumi netika izpildīti pirms piekļuves sniegšanas 2000. gada septembrī. Katrā ziņā, kā norāda Komisija un saskaņā ar 117. punktu iepriekš, šādu piekļuvi nevar uzskatīt par darbojošos.

119 Treškārt, Komisija atzīst — ja piekļuvi nevarēja sniegt 2000. gada 30. oktobrī, tas patiešām ir tādēļ, ka *EB* nebija gatava, taču Komisija apgalvo, ka tā ir ņēmusi šo elementu vērā apstrīdētajā lēmumā. Faktiski no apstrīdētā lēmuma izriet, ka 2000. gada 16. oktobrī *EB* informēja *CBF*, ka tā nebūs gatava 30. oktobra palaišanai, taču, iespējams, būs gatava 2000. gada decembrī. Ar 2000. gada 15. novembra elektroniskā pasta vēstuli atbilstoši termiņam, kādā bija jāiesniedz iepriekšējais brīdinājums, tā apstiprināja, ka piekļuvi varētu sniegt 2000. gada 4. decembrī (apstrīdētā lēmuma 68. un 69. apsvērums). Uz šīs informācijas pamata Komisija konstatēja, ka *EB* vēlējās šo atlikšanu uz mēnesi. Tomēr tā pamatoti secināja, ka šis apstāklis neizbeidza *CBF* novilcinošo rīcību, kas turpinājās līdz 2001. gada 19. novembrim (apstrīdētā lēmuma 264. apsvērums).

120 Ievērojot iepriekš minēto, ir jākonstatē, ka, lai arī ņemot vērā atlikšanu par mēnesi, ko vēlējās *EB*, tā tomēr nebija guvusi piekļuvi *Cascade RS* vairāk kā gadu pēc sava lūguma, turklāt prasītājas nav iesniegušas izšķirošus attaisnojošus pierādījumus. Līdz ar to prasītāju argumentācijai nevar piekrist.

— Par argumentāciju saistībā ar līgumisko attiecību pārskatīšanu

121 Jaunais datums, ko noteica piekļuves sniegšanai, bija 2000. gada 4. decembris. 2000. gada 17. novembrī, pēc telefona sarunas starp abu sabiedrību par projektu atbildīgajām personām, kurā *CBF* informēja *EB*, ka piekļuvi nebija iespējams sniegt laikā, *EB* rakstīja *CBF*, lūdzot sniegt plašāku informāciju par atteikuma iemesliem (apstrīdētā lēmuma 73. apsvērums).

122 Tieši pēc šīs elektroniskā pasta vēstules *CI* sāka piedalīties pārrunās starp *EB* un *CBF*. Faktiski 2000. gada 1. decembrī *CI* nosūtīja *EB* faksu, atsaucoties uz to tā brīža diskusijām un pārrunām, par *EB* lūgumu pielāgot komisijas maksu par norēķinu

pakalpojumiem, ko *CBF* sniedz *EB*. Šajā faksā (apstrīdētā lēmuma 74. apsvērums) ir norādīts:

"Šajos apstākļos priecājos jūs informēt, ka mēs esam principā gatavi parakstīt nolīgumu ar *EB*, kurš skar ne tikai jautājumu par mūsu vērtējumu šā brīža norēķina procesiem, bet kurā arī ņemts vērā jūsu lūgums samazināt komisijas maksu un sniegt papildu pakalpojumus. Līdz ar to mums ir jāapspriež jauns nolīgums. Tāpat mums būtu šis gadījums jāizmanto, lai izvērtētu mūsu lūgumus [*EB*] un jaunos pakalpojumus, ko mēs sagaidām no [*EB*]. Pārrunām būtu jāsākas iespējami drīzāk, lai tās varētu veiksmīgi pabeigt līdz nākamā gada vidum."

123 *EB* 2000. gada 4. decembra paziņojumā *CBF* (apstrīdētā lēmuma 75. apsvērums) norādīts:

"Jau divas nedēļas mēs mēģinām saņemt informāciju par mūsu piekļuvi *Cascade RS*. Neraugoties uz daudzajiem [telefona zvaniem] un ziņām, mēs neesam saņēmuši nekādu informāciju ne par aizkavēšanās iemesliem, ne par datumu, kurā mums varētu būt piekļuve *Cascade RS*. [..] Mūs pārsteidza *CBF* lēmums atlikt mūsu piekļuvi *Cascade RS*, lai gan mēs bijām brīdinājuši divas nedēļas iepriekš, kā tā to lūdza, un tā mums bija pirmo reizi devusi zaļo gaismu. Šobrīd mūs uztrauc apstāklis, ka mēs nesaņemam informāciju par kavēšanās iemesliem un paredzamo laika periodu, kas jums būs nepieciešams, lai atrisinātu radušās "tehniskās problēmas"."

124 Ar 2001. gada 22. janvāra vēstuli *EB* norādīja *CI*, ka tā "tāpat decembrī [tika] informēta, ka [*CBF*] bija mainījusi domas un [ka] galu galā tā tomēr [*EB*] nedos piekļuvi savai vārda akciju sistēmai, kas tomēr bija pieejama citiem [*CBF*] klientiem". *EB* turklāt uzskatīja, ka tā bija diskriminācijas forma, kas ietekmēja tās spēju sniegt pakalpojumus saviem klientiem (apstrīdētā lēmuma 78. apsvērums).

125 *CI* 2001. gada 24. janvāra faksā *EB* (apstrīdētā lēmuma 79. apsvērums) apstrīdēja pārmetumu par jebkāda veida diskrimināciju. Tajā minēta arī abu sabiedrību 2000. gada 23. oktobra sanāksme, kurā tika apspriests jautājums par *EB* maksātās komisijas maksas un Vācijas banku maksāto komisijas maksu salīdzinājumu. Tajā arī norādīts:

"Mēs esam gatavi iekļaut turpmākajās pārrunās *CBF* vārda akciju sistēmu. Tomēr mums ir jānorāda, ka vārda akciju pakalpojumu ir piedāvājuši vairāki šī pakalpojuma sniedzēji un ka līdz ar to *CBF* nav ekskluzīvs stāvoklis Vācijas tirgū. Vēlreiz lūdzam jūs ievērot, ka [*CBL*] arī nav tiešas piekļuves *CBF* vārda akciju sistēmai. Šādi jūsu apsūdzība par diskrimināciju atkal nav pamatota. [..] Attiecībā uz jūsu konkrēto lūgumu atrisināt jautājumu par komisijas maksas samazināšanu un jautājumu par vārda akciju pakalpojumu marta sākumā mēs varam uzsākt līguma noteikumu vispārēju apspriešanu no jauna (tostarp jūsu lūgumu samazināt komisijas maksu un sniegt papildu pakalpojumus) [..]."

126 Šajā pašā faksā *CI* rakstīja, ka "2000. gada 23. oktobra sanāksmes laikā [*EB* un pati *CI*] apņēmās kopīgi apspriest jaunu līgumu par sakariem, kas atrisinātu pastāvošajā līgumā radušās problēmas, un izvērtēt [*EB*] lūgumu samazināt komisijas maksas vēlamajā apmērā", ka "[*EB*] apņemšanās iesaistīties pārrunās [ir tikusi] apstiprināta [..] [tās] vēstulēs" un ka "abas šīs vēstules [..] ir apstiprinājušas, [ka *EB*] apzinājās, ka šis jautājums par komisijas maksu samazināšanu bija daļa no vispārējas jaunā līguma noteikumu apspriešanas un ka abās [šajās] vēstulēs nebija ietverti nekādi citi nosacījumi". Attiecībā uz *EB* konkrēto lūgumu atrisināt jautājumu par komisijas maksu samazināšanu *CI* norādīja, ka tā marta mēneša sākumā bija gatava uzsākt vispārēju līguma noteikumu apspriešanu no jauna (apstrīdētā lēmuma 113. apsvērums).

127 2001. gada 10. jūlijā *CBF* pa telefonu norādīja *EB*, ka tai nav problēmu attiecībā uz tiešo piekļuvi norēķiniem par vārda akcijām, ja vien *Sicovam* (tajā laikā Francijas CVD) no savas puses piešķir *CBF* piekļuvi attiecībā uz lielāku skaitu Francijas akciju (apstrīdētā lēmuma 82. apsvērums).

128 *EB* 2001. gada 15. marta iekšējais paziņojums, kas pievienots pielikumā iebildumu rakstam, ietvēra stratēģiju, ko tā grasījās īstenot 2001. gada 21. marta tikšanās laikā ar *CBF*. Piemēram, tajā lasāms, ka *EB* primārais sarunu ar *CBF* mērķis bija cenu apspriešana no jauna un otrais mērķis bija iegūt piekļuvi *Cascade RS*. *EB* turklāt cerēja saglabāt spēkā esošo līgumu, cenšoties sasniegt pārējos divus mērķus. Ieguvums no cenu samazināšanas tajā ir aprēķināts EUR 2 miljonu apmērā, un ieguvums, iegūstot piekļuvi *Cascade RS*, — USD 9,2 miljonu apmērā. Savukārt no paziņojuma secinājuma izriet, ka *EB* piekļuves iegūšana *Cascade RS* bija svarīgāka nekā cenu samazinājums, ka "speciālā" līguma saglabāšanai bija zināmas priekšrocības, ko tā vēlējās saglabāt, un ka cenu samazināšanu varēja apspriest vēlāk.

129 Turklāt no šīs 2001. gada 21. marta sanāksmes protokola, kas pievienots pielikumā atbildei uz repliku, izriet, ka saskaņā ar *EB* viedokli cenas bija galvenais apspriežamais jautājums un ka par visiem jautājumiem bija jāveic pārrunas saistībā ar attiecīgajā laika periodā piemērojamo līgumu, bet *CBF* vēlējās veikt pārrunas par visiem jautājumiem kopā un nevis individuāli.

130 Pamatojoties uz saraksti un iepriekš minētajiem dokumentiem, ir jākonstatē — pat ja *EB* būtu izvirzījusi jautājumu par komisijas maksas samazināšanu un papildu pakalpojumu sniegšanu, tieši prasītājas un nevis *EB* vēlējās ietvert jautājumu par tiešo piekļuvi, veicot pārrunas par to līgumiskajām attiecībām. Lai gan *EB*, kā to atzina arī Komisija, savās sarunās ar *CBF* centās sasniegt vairākus mērķus, tā uzskatīja, ka iespējamais ieguvums, iegūstot piekļuvi *Cascade RS*, bija daudz lielāks nekā ieguvums saistībā ar cenu samazinājumu. *EB* nevarēja būt nekādas intereses iekļaut jautājumu par piekļuves sniegšanu pārrunās par tās līgumiskajām attiecībām ar *CBF*, bet tā drīzāk vēlējās iegūt piekļuvi, balstoties uz jau piemērojamo līgumu, un veikt pārrunas par iespējamo cenu samazinājumu vēlāk. Līdz ar to prasītāju argumenti šajā jautājumā ir noraidāmi.

131 Prasītājas tāpat apgalvo, ka *CBF* piekļuves sniegšanu *EB* atlika no 2001. gada oktobra līdz novembrim, jo bija noraidīts tās lūgums sniegt piekļuvi *Euroclear France* (iepriekš — *Sicovam*) attiecībā uz visiem Francijas vērtspapīriem.

132 Šajā sakarā ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru EKL 82. panta piemērošanas jautājumā, lai gan dominējošā stāvokļa pastāvēšanas konstatācija pati par sevi nenozīmē nekādu pārmetumu attiecīgajam uzņēmumam, tam neatkarīgi no šāda stāvokļa cēloņiem ir īpaša atbildība ar savu rīcību netraucēt faktiskai un neizkropļotai konkurencei kopējā tirgū (iepriekš 48. punktā minētais spriedums lietā *Michelin*/Komisija, 57. punkts). Tāpat, lai gan dominējošā stāvokļa pastāvēšana neliedz šādā stāvoklī esošam uzņēmumam tiesības saglabāt savas komerciālās intereses, ja tās tiek apdraudētas, un lai gan uzņēmumam ir iespēja saprātīgā veidā veikt darbības, ko tas uzskata par atbilstošām ar mērķi aizsargāt savas intereses, šādu rīcību tomēr nevar pieļaut, ja tās mērķis ir nostiprināt šo dominējošo stāvokli un to ļaunprātīgi izmantot (skat. Pirmās instances tiesas 2003. gada 30. septembra spriedumu lietā T-203/01 *Michelin*/Komisija, *Recueil*, II-4071. lpp., 55. punkts un tajā minētā judikatūra).

133 Tāpēc no EKL 82. pantā uzlikto pienākumu rakstura izriet, ka īpašos apstākļos dominējošiem uzņēmumiem var tikt liegtas tiesības rīkoties vai darboties tādā veidā, kas pats par sevi nav ļaunprātīgs un kas pat nav nosodāms, ja šo rīcību vai darbību īsteno uzņēmumi, kas neatrodas dominējošā stāvoklī (Pirmās instances tiesas 1998. gada 17. jūlija spriedums lietā T-111/96 *ITT Promedia*/Komisija, *Recueil*, II-2937. lpp., 139. punkts).

134 Līdz ar to prasītājas nevar atsaukties uz atteikumu *CBF* lūgumam sniegt piekļuvi *Euroclear France* attiecībā uz visiem Francijas vērtspapīriem vai no jauna apspriest līgumiskās attiecības ar *EB*, lai pamatotu savu rīcību. Faktiski kā uzņēmumam, kas atrodas dominējošā stāvoklī, *CBF* bija īpaša atbildība ar savu rīcību netraucēt faktiskai un neizkropļotai konkurencei kopējā tirgū.

135 Turklāt ir jāprecizē, ka *CBF* lūgumam sniegt piekļuvi Francijas CVD nevarēja būt nozīme izskatāmajā lietā pirms 2001. gada janvāra (datuma, kurā *EB* ieguva *Sicovam*, kas tādējādi kļuva par *Euroclear France*), proti, pusotru gadu pēc *EB* lūguma sniegt piekļuvi.

136 Pamatojoties uz iepriekš minēto judikatūru, ir jāsecina, ka prasītājas rīkojās ļaunprātīgi, ietverot savu līgumisko attiecību atkārtotu apspriešanu un lūgumu sniegt piekļuvi Francijas CVD pārrunās par piekļuves piešķiršanu *Cascade RS*, jo tās jau ilga vairāk par gadu. Turklāt *CI*, *CBL* mātes sabiedrība, kas ir vienīgais SCVD Eiropas savienībā, ja neskaita *EB*, intereses šķiet pietiekami skaidri izrietam no sarakstes un sanāksmju starp *EB*, *CBF* un *CI* protokoliem. Visbeidzot, *EB* tika piešķirta piekļuve *Cascade RS*, pusēm nenoslēdzot visaptverošu nolīgumu.

137 Attiecībā uz prasītāju apgalvojumu, ka sarunas ar *EB* par piekļuves sniegšanu ir uzsāktas tikai 2000. gada rudenī, tas ir, tajā pašā laika periodā, kad tika uzsāktas sarunas par cenu samazināšanu un par speciālo pakalpojumu sniegšanas paplašināšanu, pietiek konstatēt, ka tas ir pretrunā to iepriekšējiem argumentiem par laika periodu no 2000. gada februāra līdz novembrim.

138 Līdz ar to prasītāju argumentācija šajā jautājumā ir pilnībā jānoraida.

— Par šķietamo ļaunprātīgu šķēršļu neesamību

139 Prasītājas uzskata, ka iespējamā aizkavēšanās, sniedzot piekļuvi, nepamato to, ka tām tiek pārmests, ka tās ļaunprātīgi izmantojušas [savu dominējošo stāvokli] EKL 82. panta izpratnē, jo tās nav tiekušās sasniegt nekādu pret konkurenci vērstu mērķi. Turklāt tās uzskata, ka dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana notiek vienīgi tad, ja šķietami kavētā uzņēmuma konkurences iespējas ir tikušas vai varēja tikt nozīmīgi ietekmētas.

140 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru ļaunprātīgas izmantošanas jēdziens ir objektīvs jēdziens, kurš ietver dominējošā stāvoklī esoša uzņēmuma rīcību, kas var ietekmēt struktūru tirgū, kurā tieši attiecīgā uzņēmuma klātbūtnes dēļ konkurence jau ir

pavājinājusies, un kas, izmantojot līdzekļus, kuri atšķiras no tiem, kas pastāv normālas preču un pakalpojumu konkurences apstākļos uz uzņēmēju sniegto pakalpojumu pamata, apgrūtina joprojām tirgū esošā konkurences līmeņa saglabāšanu vai konkurences palielināšanos (iepriekš 49. punktā minētais spriedums lietā *Hoffmann-La Roche*/Komisija, 91. punkts; skat. arī iepriekš 132. punktā minēto 2003. gada 30. septembra spriedumu lietā *Michelin*/Komisija, 54. punkts un tajā minētā judikatūra).

141 Līdz ar to uzņēmuma, kas atrodas dominējošā stāvoklī, rīcību var uzskatīt par ļaunprātīgu EKL 82. panta izpratnē pat bez jebkādas vainas (Pirmās instances tiesas 1993. gada 1. aprīļa spriedums lietā T-65/89 *BPB Industries* un *British Gypsum*/Komisija, *Recueil*, II-389. lpp., 70. punkts).

142 Līdz ar to, juridiski vērtējot faktus, nav nekādas nozīmes prasītāju argumentam, ka tās nav tiekušās sasniegt nekādu pret konkurenci vērstu mērķi. Šajā kontekstā tas, ka tiek konstatēts prasītāju mērķis atlikt piekļuves sniegšanu, lai traucētu klientam un *Clearstream* uzņēmumu grupas konkurentam efektīvi sniegt savus pakalpojumus, var nostiprināt secinājumu, ka pastāv dominējoša stāvokļa ļaunprātīga izmantošana, taču nav priekšnoteikums šāda secinājuma izdarīšanai.

143 Turklāt ir jāatgādina, ka izskatāmajā lietā tika atteikta piekļuve *EB*, kas vienlaikus bija *CBF* klients Vācijas tirgū attiecībā uz vērtspapīriem kolektīvajā glabāšanā, bet arī tiešs *CBL*, kas ir *CBF* māsas uzņēmums un otrs vienīgais SCVD Eiropas Savienībā, lejupējais konkurents pārrobežu darījumu ar vērtspapīriem klīringā un norēķinos. Lai gan apstrīdētajā lēmumā nav pierādīts, ka prasītāju mērķis bija radīt *EB* no konkurences viedokļa neizdevīgu stāvokli, tajā tomēr ir izvērtēts pamatojums un sekas atteikumam sniegt pakalpojumus *EB* stāvokļa kontekstā un visas *Clearstream* uzņēmumu grupas stāvokļa konkrētajā tirgū kontekstā. Tādējādi Komisija izklāsta vairākas norādes, kas parāda, ka prasītājām bija mērķis izslēgt *EB* no to pakalpojumu sniegšanas un tāpēc traucēt konkurencei pārrobežu klīringa un norēķinu pakalpojumu sniegšanā (apstrīdētā lēmuma 234. un 300. apsvērums). Tomēr, ievērojot, ka dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana ir objektīvs jēdziens, nav jālemj par šo jautājumu.

144 Attiecībā uz ietekmi, kas minēta iepriekš 140. punktā norādītajā judikatūrā, tā obligāti neattiecas uz ļaunprātīgās rīcības, par kuru sūdzas, konkrētu ietekmi. Lai pierādītu EKL 82. panta pārkāpumu, pietiek pierādīt, ka uzņēmuma, kas atrodas dominējošā stāvoklī, ļaunprātīgā rīcība var ierobežot konkurenci vai, citiem vārdiem sakot, rīcībai ir vai var būt šāda ietekme (iepriekš 132. punktā minētais 2003. gada 30. septembra spriedums lietā *Michelin*/Komisija, 239. punkts).

145 Tādējādi ir jāizvērtē, vai Komisija izskatāmajā lietā ir pierādījusi, ka prasītāju rīcība bija tāda, kas var ierobežot konkurenci sekundāro klīringa un norēķinu pakalpojumu tirgū.

146 Kā norādīts saistībā ar pirmā pamata izvērtējumu, no apstrīdētā lēmuma izriet Komisijas veiktais pilnīgais pakalpojumu tirgus vērtējums. Uz šī pamata Komisija turpinājumā varēja pamatoti secināt, ka *CBF* bija faktisks monopols un tādējādi tā bija neizbēgams komercdarbības partneris primāro klīringa un norēķinu pakalpojumu sniegšanā konkrētajā tirgū. Turklāt tā konstatēja, ka šķēršļi iekļūšanai tirgū no tiesiskā regulējuma, tehnisko prasību, tirgus dalībnieku ieinteresētības, klientu izmaksu un iespējas sniegt konkurētspējīgus produktus viedokļa bija tik lieli, ka varēja izslēgt iespēju, ka pārredzamā nākotnē tirgū iekļūs jauni tirgus dalībnieki, kas varētu no konkurences viedokļa ierobežot *CBF* (apstrīdētā lēmuma 205.–215. apsvērums).

147 Šajā sakarā no Tiesas judikatūras izriet, ka, lai konstatētu, ka pastāv ļaunprātīga izmantošana EKL 82. panta izpratnē, atteikumam sniegt attiecīgo pakalpojumu pēc sava rakstura jābūt tādam, kas izslēdz jebkādu konkurenci tirgū no pakalpojuma pieprasītāja puses, ka šo atteikumu nevar objektīvi pamatot un ka pats pakalpojums ir absolūti nepieciešams, lai veiktu pakalpojuma pieprasītāja darbību (Tiesas 1998. gada 26. novembra spriedums lieta C-7/97 *Bronner*, *Recueil*, I-7791. lpp., 41. punkts). Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru prece vai pakalpojums tiek uzskatīti par būtisku vai obligāti nepieciešamu, ja nepastāv nekāds faktisks vai iespējams aizstājējs (skat. Pirmās instances tiesas 1998. gada 15. septembra spriedumu apvienotajās lietās T-374/94, T-375/94, T-384/94 un T-388/94 *European Night Services* u.c./Komisija, *Recueil*, II-3141. lpp., 208. punkts un tajā minētā judikatūra).

148 Attiecībā uz kritēriju par jebkādas konkurences izskaušanu tirgū, lai konstatētu EKL 82. panta pārkāpumu, nav jāpierāda visas vai gandrīz visas konkurences izskaušana tirgū, bet ir jāpierāda, ka attiecīgais atteikums izraisa vai var izraisīt visas efektīvās konkurences izskaušanu tirgū. Šāds risks, ka tiks izskausta visa konkurence, ir jāpierāda Komisijai (iepriekš 47. punktā minētais spriedums lietā *Microsoft*/Komisija, 563. un 564. punkts).

149 Izskatāmajā lietā atbilstoši šiem apsvērumiem Komisija konstatēja (apstrīdētā lēmuma 168., 226., 228., 231. un 234. apsvērums), pirmkārt, ka prasītājām bija monopols attiecībā uz primāro klīringa un norēķinu pakalpojumu sniegšanu konkrētajā tirgū un ka *EB* nevarēja atkārtot pakalpojumus, ko tā pieprasīja. Turpinot, Komisija konstatēja, ka SCVD statusā *EB* saviem klientiem piedāvāja vienotu piekļuves punktu daudziem vērtspapīru tirgiem un tādējādi — Eiropas mērogā novatorisku sekundāro klīringa un norēķinu par pārrobežo darījumiem ar vērtspapīriem iekšējā tirgus ietvaros pakalpojumu un ka ieguldītājiem, kas vēlējās izmantot "vienas kases" pakalpojumu, būtībā bija izvēle starp *CBL* un *EB*. Saskaņā ar Komisijas viedokli *EB* bija obligāti nepieciešama piekļuve *CBF*, lai varētu sniegt šos sekundāro klīringa un norēķinu pārrobežu pakalpojumus, un prasītāju atteikums sniegt *EB* primāros klīringa un norēķinu pakalpojumus par vārda akcijām traucēja *EB* spējai sniegt pilnīgus, visu Eiropu aptverošus un novatoriskus pakalpojumus. Tas kaitēja jaunievedumiem un konkurencei sekundāro klīringa un norēķinu pārrobežu pakalpojumu sniegšanā vērtspapīru pārrobežu klīringa un norēķinu tirgū par vērtspapīriem Eiropas Savienībā un beigu beigās — patērētājiem vienotajā tirgū. Visbeidzot, Komisija konstatēja, ka prasītāju rīcību nebija iespējams objektīvi pamatot.

150 Turklāt Komisija konstatēja, ka atteikums sniegt tiešo piekļuvi *Cascade RS* un nepamatota diskriminācija šajā sakarā nav vis divi atsevišķi pārkāpumi, bet drīzāk vienas rīcības divas izpausmes, jo nepamatota diskriminācija pastāv tādēļ, ka *CBF* atteicās sniegt *EB* tos pašus pakalpojumus, ko tā sniedza salīdzināmiem klientiem, vai līdzīgus pakalpojumus. Tādējādi pierādīto atteikumu sniegt pakalpojumus Komisijas ieskatā pastiprina konstatējums par *CBF* klientus nepamatoti diskriminējošo rīcību.

151 Šos secinājumus neliek apšaubīt dažādie šajā sakarā prasītāju izvirzītie argumenti. Tādējādi pretēji prasītāju apgalvojumiem Komisija pamatoti uzskatīja, ka laiks, kas bija nepieciešams piekļuves iegūšanai, ievērojami pārsniedza to, kas būtu uzskatāms par saprātīgu vai pamatotu, tādējādi veidojot ļaunprātīgu atteikumu sniegt attiecīgo pakalpojumu, kas pēc sava rakstura var radīt *EB* konkurencei nelabvēlīgu stāvokli konkrētajā tirgū. Salīdzinājumam, *CBL*, kas ir *EB* tieša konkurente, bija saņēmusi piekļuvi *Cascade RS* tikai četru mēnešu laikā. Turklāt attiecībā uz prasītāju argumentu, ka *CBL* lietas apstākļu rašanās laikā vairs nebija piekļuves *CBF*, ir jāatzīmē, ka *CBL* šo lūgumu izteica tikai tad, kad *EB* jau bija piešķirta piekļuve *Cascade RS* (apstrīdētā lēmuma 236. apsvēruma otrais ievilkums).

152 Arguments par to, ka Komisija neesot pierādījusi, ka netieša piekļuve *CBF* radīja *EB* konkurencei nelabvēlīgu stāvokli un ka *EB* un *CBL* Eiropā vairumā gadījumu bija netiešas piekļuve CVD, jau ir analizēts pirmā pamata ietvaros saistībā ar jautājumu par aizstājamību no piedāvājuma viedokļa. Šajā jautājumā ir jāatgādina, ka pirms tās iesniegtā lūguma sniegt piekļuvi *Cascade RS EB* bija netieša piekļuve *CBF* ar *Deutsche Bank* starpniecību. Tomēr, pamatojoties uz tirgus dalībnieku sniegto informāciju, Komisija pamatoti konstatēja, ka šāda netieša piekļuve nozīmēja virkni neērtību, proti, garākus termiņus, lielāku risku, augstākas izmaksas un iespējamos interešu konfliktus (apstrīdētā lēmuma 139. apsvērums). Turklāt arguments par iespējamo netiešo piekļuvi CVD, kas pastāv citos ģeogrāfiskos tirgos, nav atbilstošs, jo faktu vērtējums attiecas tikai uz konkrēto ģeogrāfisko tirgu izskatāmajā lietā, proti, Vāciju.

153 Attiecībā uz prasītāju argumentu par apstrīdētajā lēmumā ietvertās norādes uz Komisijas agrākajiem lēmumiem neatbilstību, jo tie neesot pamatoti ar īpašu ierobežojošu ietekmi, kādas neesot izskatāmajā lietā, pietiek atgādināt iepriekš 55. punktā minēto judikatūru.

154 Attiecībā uz *EB* vārda vērtspapīru, kas noguldīti *CBF*, nozīmi un iespējamiem *EB* ieguvumiem saistībā ar piekļuvi *Cascade RS* ir it īpaši jāuzsver, sekojot Komisijas piemēram, nozīme, kāda ir iespējai piedāvāt klientiem pakalpojumus saistībā ar Vācijas

vārda akcijām, ko šā brīža tirgus apstākļos nevar apstrīdēt. Turklāt *CBF* sniegtā pakalpojuma nozīmi iespējams novērtēt, vienīgi pamatojoties uz darījumu apjomu, kas veikti attiecībā uz *EB*, kas obligāti neatbilst vai vairumā gadījumu neatbilst *CBF* glabāšanā esošo akciju apjomam. Katrā ziņā, ja arguments par nelielu apjomu var ietekmēt izvēli starp automatizēto un manuālo piekļuvi, pat neliels darījumu ar vārda akcijām apjoms, it īpaši ņemot vērā to nozīmi, var pamatot tiešo piekļuvi *CBF* apstrādes sistēmai. Turklāt prasītājas nepiedāvā nekādus aprēķinus, pamatojoties uz veikto darījumu vērtību, bet vienīgi norāda skaitļus par *CBF* glabāšanā esošajām vārda akcijām, turklāt nesniedzot nekādus pierādījumus. Tāpat tās piedāvā citu aprēķinu metodi, lai noteiktu šo akciju nozīmi *EB*, kas nav pamatota nedz ar kādu oficiālu dokumentu, nedz kādu noteiktu aprēķina bāzi.

155 Līdz ar to prasītāju argumentācija šajā sakarā ir pilnībā jānoraida.

— Par šķietamo diskriminācijas pret *EB* neesamību

156 Visi atbildes uz šo jautājumu elementi jau ir izklāstīti iepriekšējos punktos. Tādējādi attiecībā uz šķietamo *EB* lūgumu sniegt automatizēto piekļuvi *Cascade* un manuālo piekļuvi *Cascade RS*, pietiek atgādināt, ka *CBL* ieguva piekļuvi *Cascade RS* tikai četru mēnešu laikā, kaut arī tā, kā to norādījušas pašas prasītājas, pieprasīja tādu pašu kombināciju kā *EB* (skat. iepriekš 106. un 151. punktu). Apgalvojumu, ka vairāk nekā gada garumā *EB* nebija veikusi piekļuves sniegšanai vajadzīgos sagatavošanās darbus, prasītājas nav pierādījušas (skat. iepriekš 112.–120. punktu). Visbeidzot, prasītājas neapstrīd, ka Austrijas un Francijas CVD ieguva piekļuvi *Cascade RS* bez kavēšanās. No administratīvā procesa laikā iegūtās un apstrīdētajā lēmumā izklāstītās informācijas izriet, ka nebija tādu klīringa un norēķinu pakalpojumu, ko *CBF* sniegtu SCVD, taču nesniegtu valstu CVD (apstrīdētā lēmuma 133. un 296. apsvērums). Attiecībā uz piekļuves veidu ir jāatgādina, ka *EB* 2001. gada novembrī piešķirtā piekļuve bija manuāla tieši tāpat kā piekļuve, kas tika piešķirta šiem valstu CVD.

157 Līdz ar to ir jāsecina, ka Komisija pamatoti konstatēja, ka *EB* tika diskriminēta attiecībā uz primāro klīringa un norēķinu pakalpojumu sniegšanu par vārda akcijām.

158 Ņemot vērā iepriekš minēto, šī otra pamata sadaļa ir jānoraida kā nepamatota.

Par otro sadaļu — diskriminācijas no cenu viedokļa neesamību

Lietas dalībnieku argumenti

159 Prasītājas uzskata, ka nav notikusi ļaunprātīga diskriminācija, nosakot cenas attiecībā uz *EB*. Konkrētāk, neesot iespējams salīdzināt CVD un SCVD, jo runa esot par divām dažādām klientu grupām. Atšķiras gan pieprasīto pakalpojumu kombinācijas, gan ar tām saistītās izmaksas.

160 Pirmkārt, no Tiesas judikatūras izrietot, ka tirgus struktūra var pamatot dažādu klientu kategoriju nošķiršanu. Izskatāmajā lietā Komisija neesot ņēmusi vērā izšķirošas atšķirības, kas pastāv starp CVD un SCVD funkcijām un darbības modeļiem. Konkrētāk, atšķirībā no CVD SCVD neesot atbrīvoti no riska, jo tie neesot pakļauti valsts uzraudzībai, kas vērsta uz kapitāla aprites drošības nodrošināšanu, un tie varot veikt darījumus dažādās valūtās.

161 Otrkārt, darījumu apjoms, ko *CBF* ir jāapstrādā par labu SCVD, esot bijis daudz lielāks nekā apjoms, kas veikts par labu CVD, un līdz ar to attiecībā uz pirmajiem standartizācijas un automatizācijas līmenis esot bijis daudz augstāks, kas prasījis noteiktu īpašu programmu izmantošanu. Faktiski 76 % no kopējām izmaksām esot attiekušās uz darījumu apstrādi par labu SCVD, kas izraisījis datu apstrādes izmaksu pieaugumu.

162 Treškārt, *EB* esot saņēmusi noteiktus īpašus pakalpojumus, kas minēti apstrīdētā lēmuma 131. apsvērumā. Tieši šiem pakalpojumiem atbilstot ikgadējā maksa EUR 125 000 apmērā. Šo pakalpojumu sniegšana neesot saistīta vis ar klīringu un norēķinu, bet vienīgi ar vērtspapīru glabāšanu un emisiju. Šajā sakarā prasītājas replikas raksta pielikumā pievieno 1996. gada 29. augusta vēstuli, kas adresēta *EB*. Prasītājas uzstāj uz kvalifikācijas un norēķinu un īpašo pakalpojumu nošķiršanas precizitāti un atbilstību un apgalvo, ka *EB* ir sniegti tikai pēdējie no minētajiem pakalpojumiem. Izmaiņas [vērtspapīru konta] pozīcijās saistībā ar vērtspapīru turētāju veikto vērtspapīru nodošanu, vērtspapīru atdošanu turētājiem un emitentu kapitāla palielināšanu vai samazināšanu esot saistītas ar vērtspapīru glabāšanu un nevis ar klīringu un norēķiniem, veicot darījumus ar vērtspapīriem.

163 Ceturtkārt, 1997. gadā parakstītajā nolīgumā starp *CBF* un *EB* priekštečiem esot precizētas noteiktas darbības vienīgi attiecībā uz *EB*, kuru īpašo nozīmi *EB* atzina savā 2001. gada 15. marta iekšējā memorandā. Tomēr Komisija neesot ņēmusi vērā visu šo informāciju, kas bija tās rīcībā.

164 Piektkārt, *CBF* esot bijis jāsedz civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas līguma izmaksas attiecībā uz īpašajiem atbildības riskiem, kas saistīti ar abiem SCVD. Šajā sakarā prasītājas uzskata, ka pretēji Komisijas apgalvotajam, sadaļā "vispārējās izmaksas" norādītās izmaksas attiecībā uz *EB* ir sešas reizes augstākas nekā izmaksas, kas norādītas attiecībā uz visiem CVD, un 1,7 reizes augstākas nekā izmaksas, kas norādītas attiecībā uz *CI*. Šie īpašie riski esot saistīti ar lielo SCVD darījumu apjomu, kā prasītājas to jau esot norādījušas savos 2003. gada 1. septembra un 1. decembra rakstos, izraksti no kuriem pievienoti replikas rakstam. Turklāt apdrošināšanas izmaksu sadalīšana esot pamatota ar apdrošināšanas gadījumiem, kas SCVD gadījumā esot biežāki.

165 Sestkārt, 99,01 % no naktī apstrādātajiem darījumiem saistībā ar centrālajiem depozitārijiem esot par labu SCVD, kas radot papildu izmaksas. Faktiski pretēji CVD SCVD rezultāti tiekot nodoti to rīcībā nakts laikā. Šajā sakarā prasītājas replikas raksta pielikumā pievieno tabulu, kurā ietverta samaksa par darījumiem, kas aprēķināta, pamatojoties uz kopējām izmaksām un uz darījumiem, kas attiecināmi uz SCVD vai CVD, taču kurā neesot nošķirtas darījuma izmaksas starp apstrādi naktī un apstrādi dienā, jo izmaksas saistībā ar vienīgi SCVD vajadzībām izveidoto papildu programmu īpašo uzraudzību un izmaksas par datu pakalpojumiem, kas rodas darījumu lielā apjoma dēļ, rodoties saistībā ar apstrādi gan nakts, gan dienas laikā.

166 Prasītājas tāpat uzskata, ka Komisija esot nepareizi aprēķinājusi izskatāmajā lietā konstatēto cenu atšķirību. Tā kā gada maksa neesot samaksa par norēķinu pakalpojumiem un *CBF* piešķir *EB* apjoma atlaides, cenu atšķirība, kas ir jāpamato, pierādot atbilstošas izmaksas, esot no 2 līdz 5 % un nesasniedzot 20 %. Turklāt Komisija esot atteikusies atzīt īpašās izmaksas, kas radušās *CBF* un kuras ļauj objektīvi pamatot šo cenu atšķirību, ko prasītājas novērtēja kā tādu, kas veido summu no EUR 0,10 līdz 0,25.

167 Visbeidzot, Komisija neesot izvērtējusi un atbildējusi uz jautājumu par to, vai cenu, ko prasītājas prasa no *EB*, noteikšana ir radījusi *EB* konkurencei nelabvēlīgu stāvokli. Prasītājas uzskata, ka labākais pierādījums tam, ka *EB* nav radīts konkurencei nelabvēlīgs stāvoklis, ir apstāklis, ka *EB* cenu samazināšanu nav attiecinājusi uz saviem klientiem.

168 Komisija lūdz šo argumentāciju noraidīt.

Pirmās instances tiesas vērtējums

169 Diskriminējošu cenu noteikšanu, ko veic dominējošā stāvoklī esošs uzņēmums, aizliedz EKL 82. panta otrās daļas c) punkts, kurā paredzēta ļaunprātīga rīcība, kas ietver "atšķirīgu nosacījumu piemērošan[u] līdzvērtīgos darījumos ar dažādiem tirdzniecības partneriem, tādējādi radot tiem neizdevīgus konkurences apstākļus".

170 Tādējādi saskaņā ar judikatūru uzņēmums nedrīkst piemērot mākslīgas cenu atšķirības, kas var būt neizdevīgas tā klientiem un traucēt konkurencei (Pirmās instances tiesas 1994. gada 6. oktobra spriedums lietā T-83/91 *Tetra Pak*/Komisija, *Recueil*, II-755. lpp., 160. punkts, un iepriekš 65. punktā minētais spriedums lietā *Deutsche Bahn*/Komisija, 78. punkts).

171 Tāpēc izskatāmajā lietā ir jāpārbauda, cik precīzi ir fakti, uz kuriem pamatojas Komisija, lai konstatētu diskriminējošu cenu piemērošanas praksi no prasītāju puses, un vai pierādījumi ir tādi, kas var pamatot tās secinājumu, ka darījumu partneriem attiecībā uz līdzvērtīgu pakalpojumu sniegšanu ir tikuši piemēroti nevienlīdzīgi nosacījumi, tādējādi radot tiem konkurencei nelabvēlīgu stāvokli.

172 Saskaņā ar Komisijas viedokli SCVD un CVD veido divas salīdzināmu klientu grupas, jo tās abas sniedz sekundārā klīringa un norēķinu pakalpojumus attiecībā uz pārrobežu darījumiem ar vērtspapīriem, kas emitēti saskaņā ar Vācijas tiesībām, un primāro klīringa un norēķinu pakalpojumu par pārrobežu darījumiem, kurus tiem sniedz *CBF*, saturs ir ekvivalents. Faktiski, pamatojoties uz pašu prasītāju iesniegto informāciju, tā konstatēja, ka CVD un SCVD saņem līdzvērtīgus pakalpojumus un ka nav tādu klīringa un norēķinu pakalpojumu, ko *CBF* sniegtu SCVD, taču nesniegtu CVD (apstrīdētā lēmuma 128. un 133. apsvērums).

173 Lietas dalībnieki neapšauba, ka *CBF* valstu CVD prasīja EUR 5 par darījumu, kamēr laika periodā no 1996. gada beigām līdz 2002. gada 1. janvārim tā no *EB* iekasēja pamata cenu EUR 6 par darījumu, kā arī ikgadējo maksu — EUR 125 000.

174 Saistībā ar pirmo pamatu prasītājas norāda, ka trīs kategoriju *CBF* klienti (CVD, SCVD un vispārējo noteikumu klienti) no tām saņem pēc būtības vienus un tos pašus pakalpojumus, jo tie visi ir ar tām saistīti kā starpnieki depozitāriji, taču ka cenu atšķirība atspoguļo to, kā tiek veikts process, kas var atšķirties atkarībā no katra klienta atšķirīgajām vajadzībām. Tomēr ir jākonstatē, ka šī argumentācija bieži ir pretrunā citiem apgalvojumiem, kas izdarīti administratīvā procesa laikā un procesā Pirmās instances tiesā.

175 Tādējādi, pirmkārt, prasītājas apgalvo, ka maksa EUR 125 000 apmērā atbilst vienīgi vērtspapīru emisijai un glabāšanai. Pamatojot šo argumentu, tās replikas raksta pielikumā pievieno 1999. gada 29. augusta vēstuli, ko *CBF* priekštecis sūtījis *EB* priekštecim, informējot pēdējo minēto par cenām, ko pirmais piemēro sākot ar 1997. gada 1. janvāri. Tomēr no šīs vēstules izriet, ka maksa EUR 125 000 tika iekasēta par īpašiem pakalpojumiem (skat. tāpat apstrīdētā lēmuma 131. apsvērumu), lai gan ir precizēts, ka par glabāšanas pakalpojumiem bija piemērota "parastā" cena.

176 Turklāt prasītājas uzskaita noteiktas darbības, kas attiecas vienīgi uz *EB* saskaņā ar 1997. gadā parakstīto nolīgumu starp *CBF* un *EB*.

177 Tomēr prasītājas nepierāda, kādā veidā dažādie speciālie pakalpojumi, uz kuriem tās atsaucas, atšķiras no pakalpojumiem, ko sniedz SCVD un CVD vispār. Šajā sakarā, pirmkārt, ir jākonstatē, ka administratīvajā procesā tās attiecībā uz CVD apstiprināja, ka papildus standarta pakalpojumiem atsevišķi uzskaitītie norēķinu pakalpojumi tiek sniegti, ievērojot CVD specifiskās vajadzības (pārrobežu darījumiem), uz individuālu nolīgumu pamata. Otrkārt, attiecībā uz SCVD tās norādīja, ka "SCVD saņem gan standarta, gan speciālos pakalpojumus, kas pielīdzināmi [pakalpojumiem], ko sniedz

CVD", un ka salīdzinājumā ar CVD SCVD nepieprasa atsevišķus uzskaitītos speciālos pakalpojumus (apstrīdētā lēmuma 125. un 128. apsvērums).

178 No tā izriet, ka papildus standarta pakalpojumiem, kas tiek sniegti vispārējo noteikumu klientiem, CVD un SCVD tiek sniegti atsevišķi papildu pakalpojumi atbilstoši to īpašajām vajadzībām, proti, pārrobežu darījumu apstrāde.

179 Šajā sakarā ir jānoraida prasītāju arguments attiecībā uz CVD un SCVD atšķirīgajām funkcijām, jo, ciktāl tas skar saskaņā ar Vācijas tiesībām emitētos vērtspapīrus, CVD, kas nav Vācijas CVD, un SCVD darbojas vienā un tajā pašā līmenī un pieprasa *CBF* vienus un tos pašus primāros pakalpojumus. Tādējādi Komisija pamatoti secināja, ka primāro klīringa un norēķinu par pārrobežu darījumiem pakalpojumu, ko *CBF* sniedz CVD un SCVD, saturs bija līdzvērtīgs (apstrīdētā lēmuma 307. apsvērums). Turklāt prasītājas nepierāda, kādā veidā Tiesas 1991. gada 3. jūlija sprieduma lietā C-62/86 *AKZO*/Komisija (*Recueil*, I-3359. lpp.) 120. punkts, uz kuru tās izdarījušas norādi, ir nozīmīgs, nošķirot dažādu kategoriju attiecīgos klientus izskatāmajā lietā.

180 Otrkārt, prasītājas apgalvo, ka laika periodā no 1998. līdz 2002. gadam *EB* darījumu apjoms ir bijis vairāk nekā 18 reizes lielāks nekā visu septiņu valstu CVD darījumu apjoms kopā un ka tādēļ standartizācijas un automatizācijas līmenis ir daudz augstāks attiecībā uz pakalpojumiem, kas tiek sniegti SCVD, nekā attiecībā uz pakalpojumiem, kas tiek sniegti CVD. Tomēr, kā to pamatoti norādījusi Komisija, šis arguments drīzāk liecina par labu pretējam secinājumam, proti, ka pēc tam, kad segtas iespējamās sākotnējās ar automatizāciju saistītās izmaksas, augstāks automatizācijas līmenis principā drīzāk izraisa cenu pazemināšanos, nevis paaugstināšanos. Piemēram, no apstrīdētā lēmuma 127. apsvēruma izriet, ka trīs CVD, kas nav Vācijas CVD, komisijas maksas tika pazeminātas, jo notika pāreja no pilnībā manuālas apstrādes uz pilnībā automatizētām procedūrām.

181 Treškārt, prasītājas uzskata, ka cenu atšķirība bija pamatota, jo *CBF* bija jāsedz noteiktas SCVD raksturīgās izmaksas saistībā ar apstrādi naktī, lieliem darījumu apjomiem, kā arī ar civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas līgumu attiecībā uz specifiskiem riskiem, kam bija pakļauti abi SCVD.

182 Ir jākonstatē, ka pierādījumi, ko prasītājas iesniegušas, lai pamatotu argumentus saistībā ar šo pamatu, nav pārliecinoši. Cita starpā replikas raksta pielikumā ir pievienoti izraksti no prasītāju 2003. gada 1. septembra un 1. decembra paskaidrojumiem un 2003. gada 1. septembra paskaidrojuma pielikums, kas adresēti Komisijai, atbildot uz informācijas pieprasījumiem.

183 Dokuments, kas pievienots 2003. gada 1. septembra paskaidrojumiem, ietver izmaksu sadalījumu par laika periodu no 2002. gada janvāra līdz augustam un tādējādi neattiecas uz laika periodu saistībā ar kuru konstatēta diskriminējošu cenu piemērošana. Turklāt cena, kas *EB* piemērota, sākot ar 2002. gada 1. janvāri, ir tikusi samazināta līdz EUR 3. No prasītāju atbildes uz Komisijas 2002. gada 12. septembra informācijas pieprasījumu, kas pievienots pielikumā atbildes rakstam uz repliku, izriet, ka *CBF* peļņas marža pat pēc šī samazinājumu bija pielīdzināma peļņas maržai attiecībā uz CVD. Tādējādi katrā ziņā šis cenu sadalījums nevar attaisnot apgalvoto cenu atšķirību attiecīgajā laika periodā.

184 Izraksti no 2003. gada 1. septembra un 1. decembra paskaidrojumiem turklāt ir prasītāju papildu argumenti, nevis dokumenti ar jebkādu pierādījumu vērtību.

185 Šajā sakarā ir jāatgādina, ka, lai gan Komisijai ir pienākums pierādīt tādu apstākļu esamību, kuri veido EKL 82. panta pārkāpumu, attiecīgajam dominējošā stāvoklī esošam uzņēmumam, nevis Komisijai vajadzības gadījumā pirms administratīvā procesa beigām ir jānorāda iespējamais objektīvais pamatojums un šajā sakarā ir jāizvirza argumenti un pierādījumi. Tad Komisijai ir pienākums, ja tā grasās konstatēt dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, pierādīt, ka šī uzņēmuma izvirzītie

argumenti un pierādījumi nevar tik pieņemti un līdz ar to nevar tikt pieņemts izvirzītais pamatojums (iepriekš 47. punktā minētais spriedums lietā *Microsoft*/Komisija, 688. punkts).

186 No apstrīdētā lēmuma izriet, ka administratīvajā procesā Komisija prasītājām vairākkārt lūdza pamatot piemēroto cenu atšķirības attiecīgajā laika periodā un, konkrētāk, tai iesniegt detalizētu informāciju par izmaksām katrā gadījumā, sadalot tās pa darījumiem. Lietas dalībnieki ir vienisprātis, ka prasītājas Komisijai nekad nav nosūtījušas šādu izmaksu sadalījumu. Turklāt prasītāju iesniegtais pakalpojumu saraksts, uzskata Komisija, bija nepilnīgs un pretrunīgs (apstrīdētā lēmuma 134. un 313. apsvērums).

187 Turklāt apstrīdētajā lēmumā ir izvērtēti un pamatoti noraidīti visi prasītāju argumenti attiecībā uz nakts apstrādi, darījumu lielo apjomu un civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu attiecībā uz *EB*. Lai gan apstrīdētajā lēmumā ir minēti atsevišķi šī vērtējuma pamatā esošie dokumenti, tie vai nu nav iesniegti šīs lietas mērķiem, vai arī, ja tie ir iesniegti, nav izšķirošie (skat. iepriekš 183. un 184. punktu). Šie prasītāju apgalvojumi, kas nav balstīti uz jebkādiem pierādījumiem, kas būtu pamatoti ar skaitļiem, nav pārliecinoši, daži no tiem ir neloģiski vai pat pretrunīgi. Tādējādi prasītājas nav varējušas pierādīt, kādā veidā lielie darījumu apjomi, kas ir pamatā augstākam automatizācijas līmenim, ir izraisījuši izmaksu par darījumu pieaugumu. Tāpat tās neizskaidro, kādēļ tās ir noslēgušas līgumu par civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu, kas ļāva aptvert riskus attiecībā uz SCVD, un neiesniedz šāda apdrošināšanas līguma kopiju. Attiecībā uz nakts apstrādi, lai gan šo argumentu pašu par sevi varētu izmantot kā pamatojumu, prasītāju argumentācija tomēr ir jānoraida. Prasītājas apgalvo, ka aprēķins, ko tās iesniedz pielikumā replikas rakstam, neietver nekādu darījumu izmaksu diferenciāciju starp nakts un dienas apstrādi, jo izmaksas saistībā ar papildu programmu, kas ieviestas vienīgi SCVD vajadzībām, īpašo uzraudzību un datu pakalpojumiem, kas veidojas darījumu lielā apjoma dēļ, radās gan saistībā ar nakts apstrādi, gan arī saistībā ar dienas apstrādi. Pirmkārt, tās tādējādi sajauc papildu izmaksas, ko rada apstākļi, kas minēti saistībā ar iepriekšējiem argumentiem, un papildu izmaksas, ko rada nakts apstrāde. Otrkārt, tās nesniedz nekādu izmaksu aprēķinu, kas sadalīts atbilstoši darījumu, kuri apstrādāti dienā un naktī, apjomam vai pakalpojumu saņēmējiem — *EB* vai CVD.

188 Līdz ar to prasītāju argumenti nevar likt apšaubīt Komisijas vērtējumu apstrīdētajā lēmumā, saskaņā ar kuru prasītājām nav izdevies pierādīt, ka *EB* piemērotās cenas bija balstītas uz faktiskām papildu izmaksām, kas prasītājām bija vienīgi saistībā ar *EB*.

189 Ceturtkārt, ir jānoraida arī prasītāju arguments, ka Komisija kļūdaini aprēķinājusi cenu starpību, kas prasītājām bija jāpamato. Faktiski, pamatojoties uz pakalpojumu, kurus prasītājas kvalificē kā īpašus, neskaitot norēķinus (apstrīdētā lēmuma 131. apsvērums), aprakstu, vismaz daži no šiem pakalpojumiem, uz ko attiecas [komisijas] maksa EUR 125 000 apmērā, šķiet esam saistīti ar norēķiniem. Katrā ziņā ir jākonstatē, ka papildus parastajai komisijas maksai par darījumu *CBF* pieprasīja *EB* šo papildu samaksu par pakalpojumiem, ko saņēma *EB* un CVD, bet par kuriem samaksa netika iekasēta no CVD, kuri tomēr saņem lielāku skaitu speciālo pakalpojumu nekā SCVD. Tādējādi cena par pakalpojumu kopumā, kuru faktiski samaksāja *EB*, bija augstāka par nominālo tarifu, kas bija EUR 6 par darījumu, un tāpēc diskriminācija, kam bija pakļauta *EB*, pārsniedza 20 % starpību starp cenām, kas tika piemērotas *EB*, un cenām, kas tika piemērotas noteiktiem CVD (apstrīdētā lēmuma 306. apsvērums). *EB* piemērotai apjoma atlaidei drīzāk būtu bijis jāsamazina *EB* piemērotās cenas līdz līmenim, kas būtu zemāks nekā cenas, kas tika piemērotas citiem līdzvērtīgiem klientiem.

190 Ievērojot visu iepriekš minēto, ir jākonstatē, ka Komisija nav pieļāvusi kļūdu vērtējumā, secinot, ka prasītājas ir īstenojošas cenu diskrimināciju attiecībā pret *EB* EKL 82. panta otrās daļas c) punkta izpratnē.

191 Visbeidzot, prasītājas apgalvo, ka Komisija nav izvērtējusi un atbildējusi uz jautājumu, vai cenas, ko prasītājas piemēroja *EB*, ir radījušas *EB* konkurencei nelabvēlīgu stāvokli.

192 Kā to atgādinājusi Tiesa, īpašais diskriminācijas aizliegums, kas paredzēts EKL 82. panta otrās daļas c) punktā, ir daļa no sistēmas, kas atbilstoši EKL 3. panta 1. punkta g) apakšpunktam nodrošina, ka netiek traucēta konkurence iekšējā tirgū. Dominējošā

stāvoklī esošā uzņēmuma tirdzniecības rīcība nedrīkst traucēt konkurencei tirgū nedz uz augšu, nedz uz leju, proti, konkurenci starp šā uzņēmuma piegādātājiem vai starp klientiem. Minētā uzņēmuma partneriem nedrīkst radīt labvēlīgākus vai nelabvēlīgākus apstākļus to savstarpējā konkurencē. Līdz ar to, lai EKL 82. panta otrās daļas c) punkta piemērošanas nosacījumi tiktu izpildīti, ir svarīgi konstatēt ne tikai, ka dominējošā stāvoklī esošā uzņēmuma rīcība tirgū ir diskriminējoša, bet arī, ka tās tendence ir traucēt šīm konkurences attiecībām, proti, pasliktināt viena no šā uzņēmuma tirdzniecības partneriem konkurences stāvokli salīdzinājumā ar citiem (Tiesas 2007. gada 15. marta spriedums lietā C-95/04 P *British Airways*/Komisija, Krājums, I-2331. lpp., 143. un 144. punkts).

193 Šajā ziņā nekas neliedz konkurences attiecībās esošo tirdzniecības partneru diskrimināciju uzskatīt par ļaunprātīgu izmantošanu ar brīdi, kad dominējošā stāvoklī esošā uzņēmuma rīcība, ņemot vērā visus attiecīgā gadījuma apstākļus, var radīt konkurences traucējumus starp šiem tirdzniecības partneriem. Šādā situācijā nevar pieprasīt, lai turklāt tiktu iesniegti pierādījumi par aprēķināmu faktisku kaitējumu, kas nodarīts katra tirdzniecības partnera konkurences stāvoklim (iepriekš 192. punktā minētais 2007. gada 15. marta spriedums lietā *British Airways*/Komisija, 145. punkts).

194 Izskatāmajā lietā tas, ka uzņēmums, kuram ir faktisks monopols augšupējā tirgū, nepārtraukti piecu gadu periodā par līdzvērtīgiem pakalpojumiem piemēro darījuma partnerim atšķirīgas cenas, nevar šim darījuma partnerim neradīt konkurencei nelabvēlīgu stāvokli.

195 Ievērojot visu iepriekš minēto, ir jānoraida šī otrā pamata daļa un līdz ar to otrais pamats kopumā.

3. *Par trešo pamatu — kļūdainu CI vainošanu par CBF pārkāpjošo uzvedību*

Lietas dalībnieku argumenti

196 Prasītājas apgalvo, ka Komisija nav konstatējusi, ka otrā prasītāja — *CI* — būtu bijusi dominējošā stāvoklī un ka līdz ar to tā nav varējusi to ļaunprātīgi izmantot.

197 Komisija noraida šo argumentāciju.

Pirmās instances tiesas vērtējums

198 Ir jāatgādina, ka viena uzņēmuma pret konkurenci vērstā rīcībā var vainot citu uzņēmumu, ja pirmais no minētajiem savu rīcību tirgū nav noteicis pats, bet galvenokārt izpildījis otra uzņēmuma dotos norādījumus, it īpaši ņemot vērā starp tiem pastāvošo ekonomisko un juridisko saikni (Tiesas 2000. gada 16. novembra spriedums lietā C-294/98 P *Metsä-Serla* u.c./Komisija, *Recueil*, I-10065. lpp., 27. punkts). Tādējādi par meitas sabiedrības rīcību var tikt vainota mātes sabiedrība, ja meitas sabiedrība pati nenosaka savu rīcību tirgū, bet galvenokārt piemēro mātes sabiedrības noteiktos norādījumus (Tiesas 1972. gada 14. jūlija spriedums lietā 48/69 *ICI*/Komisija, *Recueil*, 619. lpp., 132. un 133. punkts).

199 Īpašā gadījumā, kad mātes sabiedrībai 100 % apmērā pieder meitas sabiedrības, kura ir veikusi prettiesisko rīcību, kapitāldaļas, pastāv vienkāršs pieņēmums, proti, ka šī mātes sabiedrība īsteno izšķirošo ietekmi uz meitas sabiedrības rīcību (šajā sakarā skat. Tiesas

1983. gada 25. oktobra spriedumu lietā 107/82 *AEG*/Komisija, *Recueil*, 3151. lpp., 50. punkts) un ka tās līdz ar to ir viens uzņēmums konkurences tiesību izpratnē (Pirmās instances tiesas 2005. gada 15. jūnija spriedums apvienotajās lietās T-71/03, T-74/03, T-87/03 un T-91/03 *Tokai Carbon* u.c./Komisija, Krājumā nav publicēts, 59. punkts). Tādējādi mātes sabiedrībai, kura Kopienu tiesā apstrīd Komisijas lēmumu tai noteikt naudas sodu par meitas sabiedrības rīcību, ir jāatspēko šis pieņēmums ar pierādījumiem, kuri var apstiprināt pēdējās minētās patstāvību (Pirmās instances tiesas 2006. gada 27. septembra spriedums lietā T-314/01 *Avebe*/Komisija, Krājums, II-3085. lpp., 136. punkts; tāpat šajā sakarā skat. Tiesas 2000. gada 16. novembra spriedumu lietā C-286/98 P *Stora Kopparbergs Bergslags*/Komisija (turpmāk tekstā — "spriedums lietā *Stora*"), *Recueil*, I-9925. lpp., 29. punkts).

200 Šajā sakarā ir jāuzsver, ka, kaut arī iepriekš 199. punktā minētajā spriedumā lietā *Stora* (28. un 29. punkts) Tiesa papildus tam, ka mātes sabiedrībai 100 % apmērā pieder meitas sabiedrības kapitāldaļas, ir izvirzījusi arī citus nosacījumus, piemēram, mātes sabiedrības ietekmes uz meitas sabiedrības komercdarbības politiku neapstrīdēšana un divu sabiedrību kopīga pārstāvība administratīvajā procesā, tomēr šos nosacījumus Tiesa izvirzīja tikai ar mērķi norādīt visus faktus, uz kuriem Pirmās instances tiesa balstīja savu argumentāciju, lai secinātu, ka šī argumentācija nebija balstīta tikai uz to, ka mātes sabiedrībai piederēja visas meitas sabiedrības kapitāldaļas. Iepriekš 199. punktā minētajā spriedumā lietā *Stora* (29. punkts) Tiesa ir skaidri norādījusi, ka, "tā kā [mātes sabiedrībai] piederēja visas [meitas sabiedrības] kapitāldaļas, Pirmās instances tiesa varēja likumīgi pieņemt, ka, kā norādīja Komisija, mātes sabiedrība patiešām īstenoja izšķirošo ietekmi uz meitas sabiedrības rīcību", un ka šādos apstākļos prasītājai bija jāatspēko šis "pieņēmums" ar pietiekamiem pierādījumiem.

201 Tā kā izskatāmajā lietā *CI* pieder 100 % kapitāldaļu *CBF*, tas tai rada pienākumu sniegt pierādījumus par *CBF* autonomas rīcības esamību, kas atspēkotu šo pieņēmumu, ko tā nav izdarījusi. Faktiski savos procesuālajos dokumentos prasītājas neizsakās par jautājumu, vai *CBF* autonomā veidā ir noteikusi un/vai nosaka savu rīcību tirgū, nevis piemēro savas mātes sabiedrības norādījumus.

202 Turklāt prasītājas nav apstrīdējušas Komisijas apgalvojumu iebildumu rakstā, kurā izdarīta norāde uz apstrīdētā lēmuma 235., 271. un nākamajiem apsvērumiem, saskaņā ar kuru, no vienas puses, *Clearstream* savās komerciālajās publikācijās stādās priekšā kā viena vienība un, no otras puses, faktiskie apstākļi, kas minēti apstrīdētajā lēmumā parāda, ka *CI* ietekmēja *CBF* rīcību, kura tādējādi nav varējusi rīkoties autonomi, un pat ka *CI* reizēm ir rīkojusies savas Vācijas meitas sabiedrības vārdā.

203 Attiecībā uz prasītāju argumentāciju, ka Komisija neesot konstatējusi, ka *CI* bija uzņēmums, kas atradās dominējošā stāvoklī konkrētajā tirgū, pietiek konstatēt, ka tā balstās uz kļūdainu pieņēmumu, ka attiecībā uz to nav ticis konstatēts nekāds pārkāpums. No apstrīdētā lēmuma 224. un turpmākiem apsvērumiem un 1. punkta izriet, ka *CI* ir tikusi personīgi sodīta par pārkāpumu, par kuru tiek uzskatīts, ka tā to ir izdarījusi pati tās saimniecisko un juridisko saikņu dēļ, kas to vieno ar *CBF* un kas tai ļauj noteikt pēdējās minētās rīcību tirgū (šajā sakarā skat. iepriekš 198. punktā minēto spriedumu lietā *Metsä-Serla* u.c./Komisija, 34. punkts).

204 Līdz ar to trešais pamats ir noraidāms kā nepamatots.

4. *Par ceturto pamatu — apstrīdētā lēmuma neprecīzo raksturu*

Lietas dalībnieku argumenti

205 Prasītājas uzskata, ka apstrīdētā lēmuma 1. punktā nosakot, ka prettiesiskais atteikums sniegt attiecīgos pakalpojumus ir sācies 1999. gada 3. decembrī, Komisija nav ņēmusi vērā četru mēnešu intervālu, sākot ar lūgumu sniegt piekļuvi, ko motīvu daļā tā esot atzinusi par tādu, kas nav bijis ļaunprātīgs.

206 Apstrīdētā lēmuma 2. punkts esot prettiesisks, jo tā formulējums esot pārāk neprecīzs, it īpaši attiecībā uz konkrēto rīcību, no kādas prasītājām jāatturas. Turklāt šī punkta formulējums vācu valodā esot neprecīzs un pretrunā apstrīdētā lēmuma motīvu daļai. Tādēļ to ir iespējams saprast tādējādi, ka prasītājām ir jāatturas vienīgi no 1. punktā aprakstītajām darbībām, kuras pārkāpj EKL 82. pantu, neprecizējot, kurām darbībām.

207 Prasītājas no precizējumiem, ko Komisija sniegusi iebildumu rakstā, secina, ka apstrīdētā lēmuma rezolutīvā daļa attiecas tikai uz prasītāju rīcību pret *EB*, nevis pret citiem uzņēmumiem. Komisija noraidot plašu apstrīdētā lēmuma 2. punkta interpretāciju, kas tādējādi neietekmējot uzrādītāja akcijas.

208 Saskaņā ar Komisijas viedokli apstrīdētā lēmuma 2. punkta formulējums neietver neprecizitātes, ko prasītājas tai pārmet.

Pirmās instances tiesas vērtējums

209 Pirmkārt, nav pamatots prasītāju arguments, ka Komisija neesot ņēmusi vērā četru mēnešu termiņu, nosakot pārkāpuma ilgumu. Faktiski datums, kad iesniegts pirmais lūgums sniegt *EB* piekļuvi *Cascade RS*, ko izmantojusi Komisija un kas apstiprināts iepriekš 97.–99. punktā, ir 1999. gada 3. augusta lūgums, kamēr apstrīdētā lēmuma 1. punktā par pārkāpuma sākuma datumu noteikts 1999. gada 3. decembris. No tā izriet, ka Komisija no kopējā izskatāmajā lietā konstatētā pārkāpuma ilguma ir atskaitījusi četrus mēnešus, tas ir, maksimālo laika periodu, ko tā uzskata par saprātīgu, lai sniegtu lūgto piekļuvi. Līdz ar to apstrīdētais lēmums neietver nekādu pretrunu starp tā motīvu un rezolutīvo daļu.

210 Otrkārt, attiecībā uz apstrīdētā lēmuma 2. punktu, ir jāatgādina, ka tieši Komisijas lēmumu rezolutīvajā daļā tā norāda pārkāpumu raksturu un apjomu, par kuriem tā piemēro sodus vai ko tā konstatē, un principā tieši attiecībā uz pārkāpumu apjomu un raksturu nozīme ir tieši rezolutīvajai un nevis motīvu daļai. Vienīgi rezolutīvajā daļā izmantotā formulējuma neskaidrības gadījumā interpretācija ir jāveic, atsaucoties uz apstrīdētā lēmuma motīvu daļu (Pirmās instances tiesas 2003. gada 11. decembra spriedums lietā T-61/99 *Adriatica di Navigazione*/Komisija, *Recueil*, II-5349. lpp., 43. punkts).

211 Izskatāmajā lietā apstrīdētā lēmuma formulējums ir viennozīmīgs. No tā skaidri izriet, ka Komisija 1. punktā konstatēja, ka, pirmkārt, atteikums sniegt primāros klīringa un norēķinu pakalpojumus par vārda akcijām un diskriminējoša rīcība attiecībā uz *EB*, un, otrkārt, diskriminējošu cenu piemērošana attiecībā uz *EB* ir pretrunā EKL 82. pantam. Šis punkts precizē konstatēto pārkāpumu raksturu, ilgumu un izdarītājus.

212 2. punktā Komisija prasītājām uzdod turpmāk atturēties no 1. punktā minētajiem pārkāpumiem. Tā formulējums, lasot to kopsakarā ar 1. punktu, tādējādi ir ļoti precīzs.

213 Līdz ar to ceturtais pamats ir noraidāms kā nepamatots.

214 No visa iepriekš iztirzātā izriet, ka prasība ir noraidāma kopumā.

5. *Par pieteikumu nopratināt liecinieku*

215 Prasītājas piedāvā, izmantojot *CBF* pakalpojuma "Klīrings un norēķins" vadītāja attiecīgajā laika periodā liecību, iesniegt pierādījumus atsevišķiem to apgalvojumiem, proti, par piekļuves veidu, kādu *EB* būtu bijis jālūdz, tās atteikumu reģistrēt vārda akcijas ekonomiskā īpašnieka vārdā un *EB* atbildību par piekļuves nesniegšanu.

216 Šajā sakarā ir jāatgādina, ka Pirmās instances tiesa ir vienīgā tiesa, kas var spriest par iespējamo nepieciešamību papildināt tās rīcībā esošo informāciju par lietām, kuras tai nodotas izskatīšanai (skat. Tiesas 2005. gada 28. jūnija spriedumu apvienotajās lietās C-189/02 P, C-202/02 P, no C-205/02 P līdz C-208/02 P un C-213/02 P *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, Krājums, I-5425. lpp., 67. punkts un tajā minētā judikatūra).

217 Faktiski pat tad, ja prasības pieteikumā izteiktajā lūgumā nopratināt lieciniekus ir precīzi norādīti tie fakti, attiecībā uz kuriem ir jāuzklausa liecinieks vai lecinieki, un iemesli, kuru dēļ viņi ir jānopratina, Pirmās instances tiesai ir jānovērtē lūguma atbilstība, ņemot vērā prāvas priekšmetu un vajadzību veikt norādīto liecinieku nopratināšanu (Tiesas 1998. gada 17. decembra spriedums lietā C-185/95 P *Baustahlgewebe*/Komisija, *Recueil*, I-8417. lpp., 70. punkts).

218 Izskatāmajā lietā Pirmās instances tiesa ir varējusi lietderīgi lemt, pamatojoties uz rakstveida un mutvārdu procesā attīstītajiem prasījumiem, pamatiem un argumentiem. Līdz ar to prasītāju iesniegtais pieteikums par liecinieka nopratināšanu ir jānoraida.

Par tiesāšanās izdevumiem

219 Atbilstoši Reglamenta 87. panta 2. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā prasītājām spriedums ir nelabvēlīgs, tām jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus saskaņā ar Komisijas prasījumiem.

Ar šādu pamatojumu

PIRMĀS INSTANCES TIESA (piektā palāta)

nospriež:

1) prasību noraidīt;

2) *Clearstream Banking AG* un *Clearstream International SA* atlīdzina tiesāšanās izdevumus.

Vilaras Prek Ciucă

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2009. gada 9. septembrī.

[Paraksti]

Satura rādītājs

Prāvas rašanās fakti . . . . . II - 3166

Apstrīdētais lēmums . . . . . II - 3167

Process un lietas dalībnieku prasījumi . . . . . II - 3174

Juridiskais pamatojums . . . . . II - 3176

1. Par pirmo pamatu — kļūdainu konkrētā pakalpojumu tirgus definīciju un prasītāju dominējošā stāvokļa neesamību . . . . . II - 3176

Lietas dalībnieku argumenti . . . . . II - 3176

Pirmās instances tiesas vērtējums . . . . . II - 3180

2. Par otro pamatu — dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas neesamību . . . . . II - 3189

Par pirmo sadaļu — dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas un ļaunprātīgas diskriminācijas neesamību no prasītāju puses . . . . . II - 3189

Lietas dalībnieku argumenti . . . . . II - 3189

Pirmās instances tiesas vērtējums . . . . . II - 3194

— Par lūguma sniegt piekļuvi datumu . . . . . II - 3195

— Par šķietamajām Komisijas interpretācijas kļūdām attiecībā uz *EB* pieprasīto divu veidu piekļuvi . . . . . II - 3196

— Par argumentāciju, ka *EB* neesot veikusi visus piekļuves sniegšanai vajadzīgos sagatavošanās darbus . . . . . II - 3200

— Par argumentāciju saistībā ar līgumisko attiecību pārskatīšanu . . . . . II - 3203

— Par šķietamo ļaunprātīgu šķēršļu neesamību . . . . . II - 3208

— Par šķietamo diskriminācijas pret *EB* neesamību . . . . . II - 3213

Par otro sadaļu — diskriminācijas no cenu viedokļa neesamību . . . . . II - 3214

Lietas dalībnieku argumenti . . . . . II - 3214

Pirmās instances tiesas vērtējums . . . . . II - 3217

3. Par trešo pamatu — kļūdainu CI vainošanu par CBF pārkāpjošo uzvedību . . . . . II - 3224

Lietas dalībnieku argumenti . . . . . II - 3224

Pirmās instances tiesas vērtējums . . . . . II - 3224

4. Par ceturto pamatu — apstrīdētā lēmuma neprecīzo raksturu . . . . . II - 3226

Lietas dalībnieku argumenti . . . . . II - 3226

Pirmās instances tiesas vērtējums . . . . . II - 3227

5. Par pieteikumu nopratināt liecinieku . . . . . II - 3229

Par tiesāšanās izdevumiem . . . . . II - 3230